

DAGSORDEN Opplæringsutvalget d. 04-10-2022

Mødedato Tirsdag d. 04. oktober 2022 kl. 11:30

Mødested Fylkeshuset

Indholdsfortegnelse

Møtedokumenter.....	3
RS 8/2022 Presentasjon for OU 04.10.2022 - Inkludering og tilpasset opplæring.....	4
RS 9/2022 Presentasjon til OU 04.10.2022 - Øksnevad prosjektet.....	5
RS 10/2022 Orientering - Tilrettelagt opplæring til elever med omfattende og sammensatte læringsv	7
SP 4/2022 Spørsmål fra Solveig Ege Tengesdal, KrF til OU 04.10.2022 - ang. ordning med utdeling	9
SP 5/2022 Spørsmål fra Inger Merethe Bjerkreim, H i opplæringsutvalget 04.10.2022 - ang. konsek	10
SP 6/2022 Spørsmål fra Hanne Marte Vatnaland, SP ang. rusforebyggende arbeid på vgs.....	11
PS 36/2022 Godkjenning av protokoll fra møte i opplæringsutvalget 31.05.2022.....	12
PS 37/2022 Strand videregående skole - Utfordringer med planlagt utbygging og mulige løsninger..	13
PS 38/2022 St. Olav videregående skole - Rehabiliteringsplan.....	19
PS 39/2022 Regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet - fastsetting av planprogram.....	25
PS 40/2022 Universell utforming i fylkeskommunale tilskuddsordninger.....	33
PS 41/2022 Forberedende tilbud for minoritetsspråklig ungdom.....	41
PS 42/2022 Særskilt språkopplæring som metodeutvikling.....	48
PS 43/2022 Tidstyver i skolen.....	53
PS 44/2022 Redegjøring for kompetansehevingstiltak i mobbesaker.....	58
PS 45/2022 Utvekslingsår til utlandet.....	62
PS 46/2022 Avslag på søknad om forsøksordning der all kjøreopplæring blir unntatt fraværsgrenser	66
PS 47/2022 Sommerskolen 2022 - orientering om gjennomføring.....	68
PS 48/2022 Videregående opplæring for voksne - Status og framtid.....	72

Møtedokumenter

Referatsak

Arkivreferanse: 2022/52940-1
Saksbehandler: Torunn Høyland
Avdeling: Utvalgssekretariat

Presentasjon for OU 04.10.2022 - Inkludering og tilpasset opplæring

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
8/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget

Saken gjelder

Inkludering og tilpasset opplæring – statusmelding på prosjektet knyttet til inkludering og tilpasset opplæring v/prosjektleder Bente Romseland Døsen

Referatsak

Arkivreferanse: 2022/52940-2
Saksbehandler: Torunn Høyland
Avdeling: Utvalgssekretariat

Presentasjon til OU 04.10.2022 - Øksnevad prosjektet

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
9/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget

Saken gjelder

- **Øksnevad vgs** – Oppfølging av vedtakspkt 3 og 4 i FT sak 147/21 – Rullering av skolebruksplanen 2021.

3. Opplæringsutvalget ber fylkesrådmannen om å legge fram en sak som beskriver utviklingsmulighetene for Øksnevad videregående skole som et tydeligere tilbud innenfor landbruksfag i Rogaland. Herunder muligheten for etablering av en agronomutdanning for voksne, fagbrev innen landbruk og eventuelt et fagskoletilbud. Opplæringsutvalget ber i samme sak om en vurdering av hvordan gårdsdriften ved skolen kan organiseres for å støtte best mulig opp om elevenes læring.

4. I lys av satsinga i Kystskogbruket og behovet der, må saka også avklare behovet for skogfagleg kompetanse i Rogaland

Presentasjon av Øksnevad prosjektet vil bli gitt av konsulent Kjell Ramsdal fra Komet.

Referatsak

Arkivreferanse: 2022/30277-7
Saksbehandler: Torunn Høyland
Avdeling: Utvalgssekretariat

Orientering - Tilrettelagt opplæring til elever med omfattende og sammensatte læringsvansker

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
3/2022	03.10.2022	Fylkesrådet for funksjonshemmede
10/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget

Vedlegg:

- 1 Saksprotokoll FT 96-22
- 2 Tilrettelagt opplæring til elever med omfattende og sammensatte læringsvansker - forvaltningsrevisjon
- 3 Forvaltningsrevisjonsrapporten Tilrettelagt opplæring til elever med omfattende og sammensatte læringsvansker

Saken gjelder

Jmfr. vedtak i fylkestinget 27.09.22, sak 96/22.

Spørsmål

Arkivreferanse: 2022/52772-1
Saksbehandler: Torunn Høyland
Avdeling: Utvalgssekretariat

Spørsmål fra Solveig Ege Tengesdal, KrF til OU 04.10.2022 - ang. ordning med utdeling av sanitetsprodukter på skolene.

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
4/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget

Spørsmål fra Solveig Ege Tengesdal, KrF

I følge nasjonale undersøkelser som KIWI viser til i sitt «Skolekrav» så har nesten 4 av 5 jenter under 25 år opplevd ubehagelige situasjoner fordi de ikke har hatt tilgang til bind og tamponger på sine skoler.

I forbindelse med budsjettet vedtok fylkestinget å gjøre sanitetsprodukter tilgjengelige på skolene våre slik at alle elever som trenger det får utdelt bind og tamponger ved behov. Tilbudet ble beskrevet som et lavterskeltilbud som skolene skulle dekke innenfor egne økonomiske rammer.

Hvordan fungerer ordningen med utdeling av bind og tamponger? Er det flere som benytter seg av tilbudet når det nå er etablert som en ordning?

Spørsmål

Arkivreferanse: 2022/54711-1
Saksbehandler: Ikke fordelt til saksbehandler
Avdeling: Ufordelt/sendt tilbake til arkiv

Spørsmål fra Inger Merethe Bjerkreim, H i opplæringsutvalget 04.10.2022 - ang. konsekvenser av lærerstreik

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
5/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget

Spørsmål fra Inger Merethe Bjerkreim, H

Høyre er svært bekymret for konsekvensene lærerstreiken har for elevene, og særlig for de mest sårbare. Elevene som nå rammes av streiken, tapte også mye undervisningstid under pandemien. Manglende tid på skolen sammen med lærere og medelever går utover barn og unge, både faglig og sosialt. Under streiken som nå foregår blir det også et skille mellom de som får undervisning og vurderinger, og de som ikke gjør det. Høyre mener at pengene fylkeskommunen sparer som følger av streiken bør brukes på å ta igjen dette gapet og sikre tett oppfølging av elever som trenger det.

Hvilke planer har fylkeskommunen for å ta igjen tapt læring for elevene og klassene som blir rammet av streik?

Står klasser i fare for å ikke få tilstrekkelig vurderingsgrunnlag for karakter for høstterminen?

Vil fylkeskommunen vurdere hvorvidt midlene som spares som følger av streik kan brukes på å ta igjen elevenes lærling på en hensiktsmessig måte?

Spørsmål

Arkivreferanse: 2022/54840-1
Saksbehandler: Torunn Høyland
Avdeling: Utvalgssekretariat

Spørsmål fra Hanne Marte Vatnaland, SP ang. rusforebyggende arbeid på vgs

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
6/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget

Spørsmål fra Hanne Marte Vatnaland, SP

Korleis driv Rogaland fylkeskommune rusforebyggende arbeid på våre vidaregåande skular, både retta mot elevar, og mot føresette?

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/47074-1
Saksbehandler: Torunn Høyland
Avdeling: Utvalgssekretariat

Godkjenning av protokoll fra møte i opplæringsutvalget 31.05.2022

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
36/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget

Vedlegg:

1 Møteprotokoll OU 31.05.22

Innstilling

Protokoll fra møte i opplæringsutvalget 31.05.2022 godkjennes.

Solveig Ege Tengesdal
leder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/51146-1
Saksbehandler: Cathrine Ekeberg Gaaseby
Avdeling: Bygg- og eiendomsavdelingen

Strand videregående skole - utfordringer med planlagt utbygging og mulige løsninger

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
88/2022	03.10.2022	Fylkesrådet for funksjonshemmede
37/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget
188/2022	18.10.2022	Fylkesutvalget
113/2022	25.10.2022	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Vedlegg 1 Utviklingsstudie - Arealbehov ved utvidelse for 180 elever

Sammendrag

Utviklingsstudiet gjennomført for en utvidelse av Strand videregående skole med 150-180 elevplasser, viser et mye større arealbehov enn tidligere presentert, og areal- og funksjonsanalysen viser at skolen allerede nå mangler arealer knyttet til blant annet kroppsøving, lærerarbeidsplasser og fellesarealer for elevene. Tomten kan tåle en større utbygging i form av en ny arealer for økt elevkapasitet og en ny idrettshall, men kostnadene knyttet til prosjektet blir høye blant annet grunnet plasseringen av eksisterende fotballhall og dermed tilgjengelige arealer for videre utbygging på tomten, samt grunnforholdene. Dertil kommer rekkefølgekrav knyttet til adkomst og uteområder. Samlet har dette gitt et betydelig endret kostnadsbilde.

Søkermonsteret viser en dreining fra studieforbereidende til yrkesfaglige utdanningsprogram. I region midtfylket legger dette først og fremst press på verkstedarealer, mens det er godt med plasser til studieforbereidende. Derfor må nye elevplasser til yrkesfag vektlegges.

På Strand har det i flere år vært venteliste på idrettsfag, mens klassene innen studiespesialisering ikke er blitt fylt opp. Derfor er det ønskelig å utvide tilbudet på idrettsfag på Strand videregående skole ved å konvertere én klasse fra studiespesialisering til idrettsfag. Dette reduserer også det samlede arealbehovet, i og med at det kun er programspesifikke arealer for idrettsfag som mangler.

Fylkesdirektøren vil med bakgrunn i dette gå videre med et redusert utbyggingsprogram som ivaretar skolens og regionens store behov for elevplasser til yrkesfagene og utbedrer skolens manglede arealer for elever, lærere og administrasjon, samt garderobes og kroppsøvningsfasiliteter.

Fylkesdirektørens innstilling

Saken tas til orientering.

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Heidi Klaveness
bygg- og eiendomssjef

Bakgrunn for saken

Det ble i forbindelse med rulleringen av skolebruksplanen i 2018 vedtatt at det skulle legges til rette for fremtidig elevtallsvekst ved å rehabilitere og bygge ut fem videregående skoler i midtfylket. Strand videregående skole var én av dem. Ved rullering av skolebruksplanen 2019 vedtok fylkestinget å rehabilitere og bygge ut Strand videregående skole med 150 elevplasser innen bygg- og anleggsteknikk, teknikk og industriell produksjon og studiespesialisering. Prosjektet ble i vedtatt økonomiplan 2022-2025 omtalt som følger;

I tråd med skolebruksplanen tilrår fylkesrådmannen å rehabilitere deler av eksisterende bygningsmasse i tillegg til å føre opp et nybygg på 4.000 m² for å øke kapasiteten ved skolen. Eksisterende verksteder er for små til dagens elevtall og lite funksjonelle. Som følge av prosjektet vil elevkapasiteten ved skolen økes med 150 plasser fordelt på 90 plasser innenfor studiespesialiserende fag og 60 plaser innenfor tunge yrkesfag. Det er i prosjektet tatt høyde for at det må bygges en ny gymsal i tillegg til nye garderober og dusjanlegg.

Det er gjennomført areal- og funksjonsanalyse av skolen på Strand som viser at fellesarealene er for små for dagens elevtall. I tillegg leies det arealer flere steder på Tau, blant annet for teknologi- og industrifag (TIF), og praksisarealer for salg, service og reiseliv (SSR).

Problemstilling

I tidligfasen av prosjektet er det støtt på flere utfordringer og behov. Fylkesdirektøren ønsker med dette å informere om endringer i prosjektets forutsetninger og belyse problemstillinger knyttet til arbeidet med å planlegge for rehabilitering og utvidelse på Strand vgs.

Saksopplysninger

Fylkesdirektøren beskriver i det videre forhold som kan ha betydning for det videre arbeidet med rehabilitering og utbygging ved Strand videregående skole.

Areal- og funksjonsanalysen

FEF-arealmodell angir arealbehov for de ulike utdanningsprogrammene, og er førende for arealplanlegging ved skolene. Modellen er et nyttig verktøy, og viser arealbehov for de forskjellige utdanningsprogrammene. Arealmodellen er imidlertid bygd opp med bakgrunn i nyere skolebygg, og ved rehabilitering kan det være behov for noe større arealer da det er vanskelig å oppnå samme arealeffektivitet i eldre bygg som i nye.

Areal- og funksjonsanalysen av Strand videregående skole, datert 5. mai 2021, viser at Strand videregående skole mangler fellesarealer til funksjoner som kantine og bibliotek. Analysen omtaler også at dagens verkstedsarealer er lite hensiktsmessige for sambruk av verkstedene for teknologi og industrifag (TIF) og elektro og datateknologi (EDT).

Videre viser areal- og funksjonsanalysen at det mangler arealer til kroppsøving og idrettsfag og at eksisterende kroppsøvingsarealer er små med lav takhøyde, noe som

gjør arealene uegnet til for eksempel ballspill. I tillegg har skolen for få garderober. Ved dagens elevtall skulle skolen hatt fire idrettsflater, tilsvarende til i overkant av én idrettshall.

Areal- og funksjonsanalysen peker også på at det mangler arealer til kontorarbeidsplasser for lærere.

Oppsummert viser areal- og funksjonsanalysen en underdimensjonering i forhold til dagens elevtall ved Strand videregående skole.

Teknisk tilstandsanalyse og miljørettet helsevern

Tilstandsanalysen for Strand videregående skole viser en gjennomsnittlig teknisk tilstandsgrad på 2,05, mot vedtatt måltall på 1,2.

Garderobene i fotballhallen er blitt stengt da de ikke er godkjent av miljørettet helsevern.

Vurdering av tidligere vedtak om opprettelse av Bygg- og anleggsfag ved Strand videregående skole

Det er gjort en ny vurdering av opprettelsen av Bygg- og anleggsfag ved Strand videregående skole, og vurderingen viser at det ikke vil være hensiktsmessig da fagmiljøet vil bli for lite, og det vil kunne tilbys få valgmuligheter på VG2. Videre har Godalen videregående skole et stort fagmiljø og mange elevplasser innen Bygg- og anleggsfag, og med Ryfylketunellen har reiseveien fra Strandalandet til Stavanger blitt betydelig kortere. Med bakgrunn i dette planlegges prosjektet med verkstedbygg for teknologi og industrifag (TIF) og datateknologi (EDT).

Utviklingsstudie – Arealbehov for utvidelse av 180 elever

Det er utarbeidet et utviklingsstudie for arealbehovet dersom skolen utvides med 180 elever, herav 90 plasser for idrettsfag, 60 plasser på yrkesfagene TIF og EDT og 30 nye plasser på voksenopplæring. Studien som er vedlagt denne saken, viser at skolen vil ha et omfattende behov dersom den utvides med så mange plasser.

Hovedfunnet i utviklingsstudiet viser at skolen ikke fremstår som et godt helhetlig skoleanlegg, i tillegg til at skolen leier lokaler på til sammen om lag 1.500 m² til fag som ikke får plass på skoletomten. Det er et overordnet utviklingsmål å samle flest mulig fagområder på skoletomten og koble de sammen og strukturere disse ved hjelp av et sentralt fellesrom. I tillegg er det et mål at det skal være lett for brukere og besøkende til Strand vgs. å orientere seg når de kommer inn i bygget.

Med fire nye klasser på yrkesfag og en parallell konvertert fra studiespesialisering til idrettsfag, skal skolen i henhold til FEF-arealmodell ha fem idrettsflater. Med sambruk med fotballhallen kan dette behovet imidlertid reduseres til tre flater.

Det er anbefalt at en utvidelse ivaretar skolens ønske om verkstedarealer som kan sambrukes av TIF og EDT. Dette for å utnytte hverandres fasiliteter og tverrfaglige kompetanse. Det anbefales en felles verkstedsone for undervisning med blant annet hydraulikk, pneumatikk, automasjon, modeller, montering og håndarbeid. Felles bruk av arealer er både arealeffektivt og kostnadsreduserende.

Videre påpeker utviklingsstudien de samme problemstillingene som areal- og funksjonsanalysen når det kommer til fellesarealer for elevene og lærerarbeidsplasser. Disse bør lokaliseres i nærheten av fagområdene.

Endret søkermønster i favør yrkesfag.

Tradisjonelt har fordelingen mellom studieforberedende og yrkesfag vært 50/50. Søkertall fra de fem siste årene viser imidlertid en klar dreining fra studieforberedende til yrkesfaglige utdanningsprogram. Årets søkertall for fylket viser at i overkant av 55 prosent søker seg til yrkesfag, mens mindre enn 45 prosent søker studieforberedende. Denne problemstillingen ble også belyst i FT-sak 24/, møtet 22. februar 2022, *Utfordringer med planlagt utbygging av St. Olav og mulige løsninger*.

I den opprinnelige planen skulle Strand videregående skole utvides med 90 elevplasser innen studieforberedende utdanningsprogram, i tillegg til 60 plasser på yrkesfag. Endringer i søkerbildet innebærer at det ikke lenger er behov for 90 nye elevplasser innen studieforberedende, regionen sett under ett. For fylkeskommunen betyr dette at behovet for nye verkstedarealer, særlig til tyngre yrkesfag, blir mer presserende enn arealer til studieforberedende utdanningsprogram.

De siste årene har det vært venteliste på idrettsfag på Strand videregående skole, mens plassene innen studiespesialiserende ikke er blitt fylt opp. Dersom skolen konverterer én parallell fra studiespesialisering til idrettsfag for å imøtekomme den økte søkingen til idrettsfag, vil tilbudet ved skolen være mer i tråd med elevenes søkemønster.

Voksenopplæring

I fylkestingets sak 69/20 *Vaksenopplæring i distrikta* ble det vedtatt å etablere en prøveordning over fire år for plasser til voksenopplæring ved Strand vgs. Foreløpige resultater viser at prøveordningen har vært vellykket, og det er grunn til å tro at ordningen vil opprettholdes på Strand.

Antallet elever på voksenopplæringen øker, og med fullføringsreformen og ny opplæringslov fra 2024 utløses nye rettigheter som kan føre til ytterligere vekst. Det er derfor vurdert som viktig å ha tilstrekkelige arealer for denne elevgruppen i årene som kommer.

Integrering av tilrettelagt opplæring

Avdeling for tilrettelagt opplæring er i dag svakt integrert med resten av skolen. Forskning viser at det ikke er gunstig å skille så skarpt mellom ordinær og tilrettelagt opplæring. Et pågående prosjekt i Rogaland fylkeskommune ser nå på hvordan vi skal organisere det tilrettelagte tilbudet på skolene våre i fremtiden. Det er med bakgrunn i dette både naturlig og ønskelig å se på hvordan vi kan forbedre undervisningslokalene og tilgangen til skolens fellesarealer for denne elevgruppen ved Strand videregående skole.

Grunnforhold og rekkefølgekrav

Tomten på Strand er eid av kommunen, og skolen ligger på leirgrunn, noe som vil kreve peling og spunting. Dette er kostnadskrevende grunnarbeider. En kapasitetsutvidelse på 150-180 elevplasser er arealkrevende, og med fotballhallens plassering syntes en utvidelse mot sør og øst som det mest logiske alternativet.

Dette vil imidlertid føre til at skolens parkeringsplass må flyttes til arealet på tomten i nord, bak fotballhallen. Det må da anlegges en ny adkomstvei fra fylkesveien, samt gjøres noe med bussoppstillingsplassene. Fylkesdirektøren vil også peke på de trafikale utfordringene og rekkefølgekravet om rundkjøring som medfører endringer av dagens trafikale infrastruktur.

Da akvahallen ble bygd måtte nærmiljøanlegget ved skolen vike. Det er et behov for å reetablere anlegget. Dette er ikke noe fylkeskommunen kan velge bort, men et rekkefølgekrav fra kommunen som må inngå i prosjektet.

Fylkesdirektørens vurderinger

En utvidelse av Strand videregående skole på 150-180 elevplasser vil være både kompleks og kostnadskrevende. Endringen i søkermønsteret viser at det er økningen yrkesfaglige elevplasser som blir det mest presserende, samtidig som skolen allerede i dag mangler arealer. Tidligfase i prosjektet har avdekket mange behov og ønsker. Med det allerede vedtatte investeringsnivået i kommende planperiode vil det imidlertid være behov for strenge prioriteringer. Å realisere alt i ett prosjekt er estimert til om lag tre ganger budsjetttrammen på kr 242,4 mill. Behovet på Strand må vurderes opp mot utviklingsbehov ved de andre skoler i fylket, og det vil være urealistisk å gå videre med arbeidsomfang slik det er beskrevet i saken.

Fylkesdirektøren vil med bakgrunn i dette se på å løse behovet for verkstedarealer til en økning av 60 elevplasser innen yrkesfagene, samt å redusere avviket for areal til fellesarealer for elever og lærerarbeidsplasser i det videre prosjektet. Det er også et behov for å se på kroppsøvingsarealer med tilhørende fasiliteter, og å få lukket avviket fra miljørettet helsevern. Øvrig behov må vurderes i senere rullering av økonomiplanen.

Fylkesdirektøren vil i tråd med overordnet fremdriftsplan legge frem et rom- og funksjonsprogram sent i 2022 eller tidlig i 2023.

Konklusjon

Fylkesdirektøren tilrår at saken tas til orientering.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/51111-1
Saksbehandler: Cathrine Ekeberg Gaaseby
Avdeling: Bygg- og eiendomsavdelingen

St. Olav videregående skole - Rehabiliteringsplan

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
89/2022	03.10.2022	Fylkesrådet for funksjonshemmede
38/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget
189/2022	18.10.2022	Fylkesutvalget
73/2022	20.10.2022	Ungdommens fylkesråd
114/2022	25.10.2022	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Vedlegg 1 Alternativer for rehabilitering av St. Olav videregående skole
- 2 Vedlegg 2 Universell utforming av villaene

Sammendrag

St. Olav videregående skole har et stort rehabiliteringsbehov og er blant skolene med minst areal per elev. Det er vurdert forskjellige løsninger for riving, tilbygg, ombygging og rehabilitering.

FEF-arealmodell viser at skolen mangler arealer til blant annet kroppsøving, kantine, fellesarealer og undervisning. Det har vært vektlagt at rehabiliteringsplanen må vise et akseptabelt volum som tomten kan tåle og at planene må kunne bli godkjent av byantikvar og planmyndigheter. Planen som er utarbeidet gjelder hele skolen, også Ledaal-bygget som ikke inngikk i forprosjektet vedlagt sak 24/22 *Utfordringer med planlagt utbygging av St. Olav og mulige løsninger*.

Rehabiliteringsplanen ivaretar de gode kvalitetene fra sist forprosjekt, og gir løsninger som både er fremtidsrettet for undervisningen og helhetlige for by kvartalet. Det anbefales at et bygg rives og erstattes med nybygg som gir skolen noe tilleggsareal. De resterende byggene rehabiliteres

Fylkesdirektørens innstilling

1. Saken tas til orientering
2. Fylkesdirektøren vil i forbindelse med utarbeidelsen av økonomiplan 2023-2026 vurdere prosjektbehov opp mot andre prosjekter
3. Prosjekt 037031 St. Olav vgs. - Riving og nybygg, avsluttes i forbindelse med regnskapsavslutningen 2022 for å skape et klart skille mellom det gamle elevvekstprosjektet og et eventuelt nytt rehabiliteringsprosjekt.

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Heidi Klaveness
bygg- og eiendomssjef

Bakgrunn for saken

Det ble tidligere vedtatt at St. Olav vgs skulle bygges ut og rehabiliteres for å ta imot deler av den forventede elevveksten, og prosjektet har vært innarbeidet i økonomiplan med en ramme på kr 226,2 mill.

I FT-sak 24/22 *Utfordringer med planlagt utbygging av St. Olav og mulige løsninger* ble det redegjort for flere utfordringer i prosjektet, deriblant tomtens beskaffenhet og endringer i søkermønsteret til videregående skole. I behandlingen av saken ble det vedtatt at prosjektet slik det var planlagt skulle stoppes, og at fylkesdirektøren skulle legge fram ny sak med redegjørelse for rehabiliteringsbehovet til skolen og kalkyler.

I denne saken beskrives behov, løsninger og kalkyler for rehabilitering av St. Olav vgs.

Saksopplysninger

Om skolen og bygningene

St. Olav er en byskole som ligger i en kvartalsstruktur på Vestre platå i Stavanger. Skolen har plass til 840 elever og om lag 80 ansatte innenfor utdanningsprogrammet studiespesialisering. Seks av klassene er International Baccalaureata (IB) klasser.

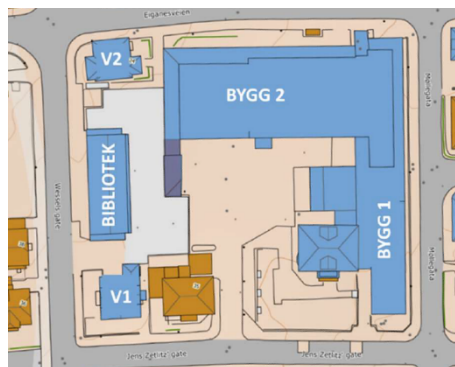
Kvartalet består av flere bygg og eldre villaer. Rogaland fylkeskommune eier alle bygg i kvartalet, med unntak av én bolig i privat eie. Samlet fremstår bygningsmassen som lite sammenhengende, og med ulik kvalitet og stil. Rehabiliteringsplanen inkluderer to villaer, Ledaal-bygget med gymsal og Wesselsgate 35. Villaene på tomten er vernet, og kan derfor ikke rives, men vil fortsatt bli benyttet som arbeidsplasser for ansatte. Wesselsgate 35 benyttes i dag som realfagsrom og bibliotek, men er vurdert som saneringsmodent. Det er behov for en omfattende teknisk rehabilitering av Ledaal-bygget, som i hovedsak består av klasserom og arealer for kroppsøving.

For å sikre en funksjonell og rasjonell bruk av skolens område i et lengre perspektiv, har det vært ønskelig å kjøpe den private boligen i Jens Zetlitz gate 35 for å få eierskap til hele kvartalet. Det har ikke lyktes fylkeskommunen å komme til enighet med huseierne, og videre forhandlinger er lagt bort. Rehabiliteringsplanen forholder seg derfor til dagens situasjon der Jens Zetlitz gate 35 er i privat eie.

Det er også gjort vurderinger knyttet til universell utforming av de gamle villaene, som fremgår av vedlegg 2.

2022: Skolekvartalet sett fra sør

Oversikt over bygninger i kvartalsstrukturen. Blå bygninger eies av fylkeskommunen.

Om bygningens rehabiliteringsbehov

Det er utført tekniske og bygningsmessige tilstandsanalyser av alle relevante bygg. St. Olav-fløyen (bygg 1 i kart over), med tilhørende administrative arealer i villa, ble rehabilitert i 2016 og er ikke tatt med i denne planen. Skolen har stått på listen for rehabiliteringsbehov i flere år, og behovet er mest prekært for Ledaal-bygget som har dårlig ventilasjon.

Ledaal-fløyen, inklusive gymsal (bygg 2 - klasseromsbygg)

Ledaal-fløyen ble oppført i 1978/-79. Det er behov for en større teknisk rehabilitering der stort sett all elektro og VVS byttes. Nåværende elektrisk oppvarming konverteres til vannbåren varme basert på fjernvarme og sanitærrørene og bunnledningen må rehabiliteres. Det er planlagt noe gjenbruk, blant annet av adgangskontroll, brannsentral, vannbehandling, dusjpaneler og noe teknisk utstyr i eksisterende realfagsrom. Toalettarealer i underetasjen er av nyere dato og kan beholdes. Ventilasjonen i Ledaal ble skiftet for 15 år siden. De to kroppsøvingssalene er svært små og det behov for full rehabilitering av dusj og garderobeforhold.

I tillegg er det vurdert at alle vinduer/ fasader skiftes ut og at det etterisoleres for å oppfylle TEK17-krav.

Wesselsgate 35 (bibliotek, realfagsrom, m.m.)

Bygget er oppført i 1970, og huser i dag blant annet biblioteket. Wesselsgate 35 har et stort rehabiliteringsbehov, og er tidligere vurdert som saneringsmodent og foreslått revet. Det er i denne rehabiliteringsplanen også blitt vurdert om bygget kan gjenbrukes for å unngå riving, se vedlegg 1.

Stort sett alt av tekniske installasjoner er utgått på levetid, inklusive heisen. Det må beregnes en komplett nyinstallasjon av all elektro og VVS. Det er planlagt gjenbruk av adgangskontroll, brannsentral og vannbehandling. Bygget konverteres til vannbåren varme.

Villa Eiganesveien og villa Jens Zetlitz gate (V1 og V2 – arbeidsplasser for lærere)

Begge villaene er trehus i sveitserstil. Villa Jens Zetlitz gate er fra 1890 og villa Eiganesveien er fra 1900. Begge villaene er oppført i laftet tømmer med trekledning. Begge husene er i relativt god stand, men yttertak og yttervegger bør etterisoleres. Alt av VVS og elektro-installasjoner er utgått på levetid.

Det er imidlertid planlagt gjenbruk av kanalnett for ventilasjon. Elektriske ovner byttes til radiatorer og byggene kobles til fjernvarme.

Fundamentene i Eiganesveien er svært dårlig og må forsterkes, dette må prioriteres i en renovering.

Areal- og funksjonsbeskrivelse

Skolen har i dag 10.730 m² fordelt på syv bygg, inklusive en mindre sal for kroppsøving som kan deles i to enheter. Justert arealrapport utarbeidet av Norconsult medio mars 2022 viser at skolen burde tilføres 1.700 m² bruttoareal for å være innenfor normen uten elevtallsøkning.

I hovedsak er dette arealer knyttet til kroppsøving (500 m²), kantine og fellesarealer (600 m²) og klasserom (250 m²). Det er også behov for areal til arbeidsplasser for lærere, IKT, personalgarderober og låsbar sykkelparkering for ansatte. Norconsult anbefaler at arealer for kroppsøving, klasserom og personalforhold prioriteres. En arealøkning på 1.700 m² er vurdert å være i overkant av tomten tåler. Det er vurdert at tomten kan tåle 1.100 m² nytt areal, og det er derfor viktig at det tilførte arealet blir best mulig utnyttet og at volumene tilpasses tomten på en slik måte at den både tilfører skolen og byen gode kvaliteter.

Eksisterende parkeringsplasser vil måtte vike for økt areal, noe som medfører at det blir viktig med innelåste sykkelparkeringsplasser og garderober. Pausearealer og sosiale soner kan løses i forbindelse med bibliotek og ny korridor som binder bygningene sammen.

Økonomi

		Merknad
Entreprenørkostnad		
1	Felleskostnader	13 839 000
2	Bygning	75 673 000
3	VVS	26 778 000
4	Elkraftinstallasjoner	17 827 000
5	Tele og automasjon	8 628 000
6	Andre installasjoner	2 250 000
7	Utomhus	10 233 000
Sum Entreprenørkostnad		155 228 000
8	Generelle kostnader	21 023 000
Sum Byggekostnad		176 251 000
9	Spesielle kostnader	32 500 000
	Inventar og utstyr	16 500 000
	Flytte- og leiekostnad	16 000 000
10	Mva	50 813 000
Sum Prosjektkostnader (1-9)		259 564 000
	Usikkerhet og margin	18 251 000
	Prisstigning	
Sum prosjektkostnader inkl. usikkerhet og margin		277 815 000

Justeres i økonomiplan

I FT-sak 24/22 *Utfordringer med planlagt utbygging av St. Olav og mulige løsninger* er det grovt kalkulert at en rehabilitering vil koste mellom kr 80 mill. og kr 150 mill. I dette var imidlertid ikke rehabiliteringen av Ledaal-bygget inkludert.

Rehabiliteringen av Ledaal-bygget er omtalt i tidligere investerings- og utviklingsplaner, og er beregnet til om lag kr 90 mill. Videre har det vært store svingninger i markedet den siste tiden, noe som er hensyntatt i kalkylen presentert over.

I rehabiliteringsplanen med de alternativene som er presentert er alle bygg tatt med, med unntak av St. Olav-fløyen som ble rehabilitert i 2016. Alle bygg planlegges rehabilitert til dagens tekniske nivå (TEK17).

Fylkesdirektørens vurderinger

Areal- og funksjonsanalysen viser at St. Olav videregående skole har behov for å få tilført om lag 1.700 m², og at arealer til kroppsøving, klasserom og personalforhold bør prioriteres. Samtidig viser tilstandskartleggingen at det er Wesselsgate 35 (biblioteksbygget) som har det mest presserende behovet. Samlet har bygningene inkludert i rehabiliteringsplanen en teknisk tilstandsgrad på 2,04, noe som er over det vedtatte måltallet på 1,2.

Ved at Wesselsgate 35 rives og det bygges et nytt bygg, vil løsningene bli mer rasjonelle og nybygget blir ikke større enn nødvendig for å skape en god og fleksibel planløsning. Nybyggets høyde vil kunne tilpasses de andre bygningene i komplekset, og vil gi et mer helhetlig grep på tomten og i kvartalet. Krav til dagslys og brannkrav lar seg lettere løse i dette alternativet. Det er tatt utgangspunkt i at det ikke vil bli krav om å etablere et nytt tilfluktsrom. Det totale fotavtrykket på tomten vil økes, men det er vurdert å være innenfor tomtens tålegrense.

Rehabiliteringsplanen som presenteres vil gi skolen en god ramme for videre utvikling i oppgraderte lokaler som skal fungere godt i ytterligere 60 år. Videre gir planen gode løsninger for universell utforming, en god skolegård og en helhetlig arkitektonisk utforming av kvartalet.

Konklusjon

Fylkesdirektøren tilrår:

1. Saken tas til orientering
2. Fylkesdirektøren vil i forbindelse med utarbeidelsen av økonomiplan 2023-2026 vurdere prosjektbehov opp mot andre prosjekter.
3. Prosjekt 037031 St. Olav vgs. – Riving og nybygg avsluttes i forbindelse med regnskapsavslutningen 2022 for å skape et klart skille mellom det gamle elevvekstprosjektet og et eventuelt nytt rehabiliteringsprosjekt.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2021/48231-41
Saksbehandler: Ola Saua Førland
Avdeling: Plan-, miljø- og samfunnsavdelingen

Regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet - fastsetting av planprogram

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
39/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget
74/2022	06.10.2022	Regional-, kultur- og næringsutvalget
194/2022	18.10.2022	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Revidert planprogram
- 2 AKV_Oversikt over hvordan høringsinnspill er fulgt opp i revidert planprogram
- 3 Høringsuttalelser
- 4 Oppsummering av høringsinnspill planprogram tabell
- 5 Oppsummering høringsuttalelser planprogram

Sammendrag

Planprogrammet for regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet har vært på høring i perioden 22. april – 17. juni 2022.

Det er mottatt 28 skriftlige høringsinnspill i tillegg til innspill mottatt i de regionvise høringsmøtene. Innspillene til planprogrammet uttrykker i stor grad støtte til både planprosessen og innholdet i planprogrammet.

Så godt som alle innspillene er knyttet til plan- og utredningstemaene som er satt opp i planprogrammet. Det er gitt innspill til planprogrammet, men det er også gitt mange innspill til selve planen. Alle innspillene til planprogrammet – med unntak av ett – anbefales innarbeidet i planprogrammet.

Når det gjelder innspillene til endelig plan, vil disse bli tatt opp til vurdering i arbeidet med planen. Det er ikke kommet innspill som tilsier endringer i tema eller innretning av det videre planarbeidet.

Det reviderte planprogrammet vurderes å gi gode føringer for videre planarbeid og blir derfor lagt fram for sluttbehandling og vedtak.

Fylkesdirektørens innstilling

Planprogram til Regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet vedlagt saken, blir lagt til grunn for det videre planarbeidet.

Vedtaket fattes med hjemmel i plan- og bygningsloven § 8-3.

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Christine Haver
regionalplansjef

Bakgrunn for saken

Planarbeidet ble innledet med oppstartsaken høsten 2021. Formålet med planarbeidet er å tilrettelegge for verdiskaping og nye arbeidsplasser i Rogaland innenfor areal- og kraftkrevende virksomhet, samtidig som miljøulemper og inngrep begrenses.

Forslag til planprogram ble sendt på høring våren 2022. Fylkesutvalget fattet følgende vedtak i møtet 5. april 2022, sak 65/2022

1. Forslag til planprogram for areal- og kraftkrevende virksomhet legges ut til offentlig ettersyn og sendes på høring i minst seks uker etter vedtak om at planprogrammet sendes på høring. Vedtaket fattes med hjemmel i plan- og bygningsloven § 8-3.
2. Inne i selve planen side 5, avsnitt nr 2 til høyre tillegg etter første setning: [...] I tillegg må det ivareta nasjonale og regionale jordvernmål, og ta vare på det biologiske mangfoldet.

Punkt 2 i vedtaket ble innarbeidet i planprogrammet før det ble sendt på høring.

Høring og offentlig ettersyn av planprogram til Regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet er gjennomført, og planprogrammet blir nå lagt fram til sluttbehandling og vedtak.

Problemstilling

Fylkesutvalget skal ta stilling til om forslaget til revidert planprogram skal legges til grunn for videre arbeid med Regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet.

Saksopplysninger

Om høringen

Forslag til planprogram ble lagt ut på fylkeskommunens nettsider til høring med frist 17. juni 2022. Det ble også sendt direkte til aktuelle offentlige etater, alle kommunene i Rogaland, natur- og miljøorganisasjoner, samt andre nærings- og interesseorganisasjoner.

Det ble gjennomført en digital høringskonferanse 20. april 2022 med godt og vel 100 deltakere. Det ble også gjennomført regionvise møter med alle kommunene i løpet av høringsperioden.

Om høringsuttalelsene

Det er mottatt 28 skriftlige høringssvar. Flere aktører har samarbeidet om høringssvarene uten at de derfor nødvendigvis er helt like.

Kommuner

Bjerkreim kommune
Bokn kommune
Gjesdal kommune
Haugesund kommune

Hå kommune
Karmøy kommune
Klepp kommune
Randaberg kommune
Sandnes kommune
Sauda kommune
Stavanger kommune
Strand kommune
Suldal kommune
Time kommune
Vindafjord kommune

Andre offentlige instanser

Statsforvalteren i Rogaland
Statens vegvesen

Andre interessenter

Fagne
Forum for natur og friluftsliv
Karmsund havn
La Sandsfjorden Leva
Lyse Neo, Lyse Fiber og Lnett
New Kaupang
Næringsforeningen i Stavangerregionen
Planum AS
Rogaland bondelag
Sauda Vekst
Time Energipark

I planprogrammet er det definert fire plan- og utredningstemaer for planarbeidet:

1. Industrielle muligheter
2. Gode lokaliseringmuligheter
3. Krafttilgang og energiutnyttelse
4. Relevant kompetanse

Nedenfor følger en kortfattet oppsummering av innspillene knyttet til de ulike plan-, og utredningstemaene.

Industrielle muligheter

Innspillene til dette plan- og utredningstemaet er i kortform knyttet til:

- Større søkelys på miljømessig bærekraft
- Muligheter og utfordringer til støttenæringene og potensiell lokalisering av disse
- Ikke avgrense planen til noen få industrielle muligheter
- Hvordan kan man styre hvilken type virksomhet som kan etablere seg på avsatt areal?
- Beskrive hvordan kryptovaluta kan unngås
- Ta høyde for at Rogaland er mangfoldig og at ulike områder har ulike forutsetninger

Gode lokaliseringmuligheter

Innspillene til dette plan- og utredningstemaet er i kortform knyttet til:

- At jordvernmål og biologisk mangfold må ivaretas.
- Planen må vise til konkrete mål og strategier for vern av andre samfunnsinteresser
- At kunnskapsgrunnlaget for natur-, friluftssinteresser, kulturmiljø og landbruk i områder som er lagt ut, men ikke regulert, må oppdateres
- Bruk og gjenbruk av allerede nedbygde arealer
- At transportbehov- og samferdselsutfordringer må være moment i vurdering av aktuelle lokaliseringer
- Lavproduktive og karbonfattige areal må prioriteres
- FNs bærekraftsmål må være premiss for lokalisering av areal- og kraftkrevende virksomheter
- At det må tilrettelegges for miljøvennlige transportløsninger
- Areal- og kraftkrevende virksomhet bør være orientert rundt krafttilgangen i regionen
- Fremføring av kraft er en arealdiskusjon som bør belyses
- Gjennomføre ROS-analyse
- Sikre at senterstrukturen i ATP-planene styrkes
- Planen bør gi en beskrivelse av sentrale lokaliseringpreferanser
- Regionalplanen bør brukes som et verktøy for distriktsutvikling i områder med befolkningsnedgang over tid
- Ved etablering av relativt mange arbeidsplasser i kommuner preget av negativ folketallsutvikling bør det aksepteres større risiko for negativ påvirkning enn i de mer sentrale delene av fylket

Krafttilgang og energiutnyttelse

Innspillene til dette plan- og utredningstemaet er i kortform knyttet til:

- Planprogrammet bør ha større fokus på ENØK-tiltak
- Muligheter for utnyttelse av overskuddsvarme og hvem som bør ta regien
- Planmessige- og juridiske grep for å sikre framtidsrettet bruk av tilgjengelig energi, overskuddsvarme og sirkulær økonomi.
- Løfte fram regionens potensiale for produksjon av strøm.
- Bruk av jord- og sjøkabel der dette er mulig i utbyggingssaker.
- Etablering av AKV må ikke gå på bekostning av sikker kraftforsyning til regionen som helhet.
- Planprogrammet bør omhandle muligheter innen ny vannkraftteknologi opp mot vern av vassdrag
- Det bør stilles krav til utnyttelse av overskuddsvarme og samlokalisering der det finnes synergier
- Krav til økt bruk av jordvarme, gjenbruk av energi, solfangere og solenergi på arealer som allerede er nedbygd
- Samordne oppgradering og utbygging av infrastruktur med fokus på løsninger som gir minst mulig naturinngrep
- Økt strømtilførsel er et svært viktig tiltak for å ivareta og videreutvikle industrivirksomheten i regionen og gi positive ringvirkninger for miljøet, og vil styrke arbeidslivet og næringslivet på Haugalandet

Relevant kompetanse

Innspillene til dette plan- og utredningstemaet er i kortform knyttet til:

- Fremtidsrettede utdanningsbehov knyttet til kraftkrevende industri som digital kompetanse og bærekraftig bruk av energi
- Viktig med god koordinering mot regionalplan for kompetanse som Rogaland fylkeskommune er i gang med
- Lokalisering av utdanningsløp bør være tema, spesielle utdanningsløp bør ligge der næringen er

Generelle innspill

I kortform er innspillene knyttet til:

- Planen bør definere fylkeskommunen sin rolle og virkemidler
- Planen bør ha en tidshorisont
- Planen må ha tydelige retningslinjer for kommunene slik at det er enkelt å implementere målsettingene inn i kommuneplanene
- Planen må ikke ha føringer som begrenser kommunenes muligheter
- Bør legges vekt på tett dialog og forankring av planens hovedgrep og prioriteringer i alle kommunene og andre interessenter
- Rogaland fylkeskommune bør ikke innføre et strengere planregime enn andre norske regioner og fylker slik at det kan svekke fylkets muligheter for nye etableringer

Det er utarbeidet en oppsummering av alle innspillene og hvordan disse foreslås behandlet i vedlegg 2. Alle høringsinnspillene er samlet i vedlegg 3.

Endringer etter høringen

Fylkesdirektøren har foreslått mindre justeringer og tillegg i planprogrammet på bakgrunn av innspillene.

Høringsinnspillene og forslag til håndtering av disse er lagt fram for prosjektgruppen og Rådet for areal- og kraftkrevende virksomhet.

Forslag til endringer er tydelig markert i planprogrammet som nå blir lagt fram for endelig vedtak.

Fylkesdirektørens vurderinger

Høringsinnspillene til planprogrammet uttrykker i stor grad støtte til planarbeidet og planprogrammet. Mange ser positivt på at Rogaland fylkeskommune tar en rolle i arbeidet med lokalisering av areal- og kraftkrevende virksomhet.

Det er gitt innspill til planprogrammet, men det er også gitt mange innspill til selve planen. Alle innspillene til planprogrammet – med unntak av ett – anbefales innarbeidet i planprogrammet. Når det gjelder innspillene til den endelige planen, så vil disse bli tatt opp til vurdering i arbeidet med planen.

Fylkesdirektøren registrerer at det har vært mye positivt engasjement fra mange ulike interesser i planprosessen og at mange ønsker å bidra til at det utvikles en god regionalplan. Det har også vært en veldig god og konstruktiv dialog med kommunene i løpet av prosessen.

Det er inspirerende at planarbeidet er innenfor en tematikk som er høyt oppe på den politiske agendaen og som er i tråd med den nasjonale satsingen på grønt industriløft.

For tiden preges nyhetsbildet og samfunnsdebatten av energikrisen i Europa og de store forskjellene i strømprisene mellom Nord- og Sør-Norge. Kraftprisene er naturligvis en viktig del av rammebetingelsene for utvikling av kraftkrevende virksomhet og er dermed et høyst relevant bakteppe for regionalplanarbeidet. Samtidig mener fylkesdirektøren at det er viktig å være oppmerksom på at regionalplanen har en langsiktig tidshorisont når det gjelder industriutvikling.

Endringer i planprogrammet

Fylkesdirektøren har foreslått mindre justeringer og tillegg i planprogrammet på bakgrunn av innspillene.

Alle innspillene foreslås innarbeidet i det reviderte planprogrammet, bortsett fra dette: *«Planprogrammet bør omhandle muligheter innen ny vannkraftteknologi opp mot vern av vassdrag.»*

Produksjon av kraft er et stort og viktig tema med hensyn til mulighetene for å utvikle areal- og kraftkrevende virksomhet. Her er det imidlertid flere teknologier som kan spille en rolle og det utredes nasjonalt hvordan Norge skal øke tilgangen på fornybar energi.

Planarbeidet fokuserer på tilgjengeliggjøring (nettutvikling) og bruk av eksisterende kraft til verdiskaping og sysselsetting balansert mot andre viktige interesser. Selv om spørsmålet om økt tilgang på fornybar energi er viktig, mener vi det vil være for omfattende å utrede som en del av dette regionalplanarbeidet.

Høringsinnspillene og forslag til håndtering av disse er lagt fram for prosjektgruppen og Rådet for areal- og kraftkrevende virksomhet.

Forslag til endringer er tydelig markert i planprogrammet som nå blir lagt fram for endelig vedtak.

Justering av framdriftsplan

Tidspunkt for politisk behandling av planforslag er endret fra 29. november til 24. januar. Endringen skjer etter en helhetlig vurdering av framdriftsplanen hvor en ser at det vil være mer hensiktsmessig å ha mer tid til å utarbeide planforslaget enn det vil være behov for etter at planforslaget har vært på høring.

Endringen påvirker ikke målet om sluttbehandling av planen før sommeren 2023. Det ligger fast.

Konklusjon

Det har vært mye positivt engasjement fra mange ulike interesser i planprosessen og mange ønsker å bidra til at det utvikles en god regionalplan. Det har også vært en veldig god og konstruktiv dialog med kommunene i løpet av prosessen.

Det reviderte planprogrammet er vurdert til å gi gode føringer for det videre planarbeidet.

Fylkesdirektøren anbefaler at det reviderte planprogrammet blir lagt til grunn for det videre arbeidet med regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/45936-1
Saksbehandler: Kristine Valle
Avdeling: Plan-, miljø- og samfunnsavdelingen

Universell utforming i fylkeskommunale tilskuddsordninger

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
		Ungdomsrådet
90/2022	03.10.2022	Fylkesrådet for funksjonshemmede
46/2022	04.10.2022	Eldrerådet
40/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget
75/2022	06.10.2022	Regional-, kultur- og næringsutvalget
195/2022	18.10.2022	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Vedlegg 2. Retningslinjer for alle tilskuddsordninger
- 2 Vedlegg 1. Vurdering av universell utforming sin relevans i alle tilskuddsordninger

Sammendrag

Tilskuddsordninger er viktige virkemidler for å nå fylkeskommunens politiske ambisjoner og mål. Fylkeskommunens interne retningslinjer for tilskuddsordninger er sentrale for å sikre måloppnåelse, politisk styring og kvalitet i tilskuddsforvaltningen. Regional-, kultur- og næringsutvalget vedtok 24.03.2022 at det skal utarbeides en sak om hvordan universell utforming kan tas inn i kriteriene for alle tilskuddsordningene i Rogaland fylkeskommune.

Hensikten med universell utforming er å oppnå like muligheter til samfunnsdeltakelse og motvirke diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne. Fylkesdirektøren har gjort en vurdering av hvordan universell utforming kan tas inn i retningslinjer til tilskuddsordningene og universell utforming sin relevans i alle fylkeskommunale tilskuddsordninger. Det legges også frem forslag til anbefalt måte å ta inn universell utforming i retningslinjene og for hvilke ordninger dette gjelder.

Fylkeskommunen har totalt 42 søkbare tilskuddsordninger. Universell utforming er vurdert som relevant i 23 av disse. Universell utforming anses som allerede ivaretatt i 10 av disse. Det legges frem forslag om å legge inn universell utforming som et generelt krav i retningslinjene til resterende 13 tilskuddsordninger. Endelige forslag til endringer vil bli foreslått i egne saker når retningslinjene tas opp til revisjon.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Universell utforming legges til som et generelt krav i følgende tilskuddsordninger:

Ansvar – Regional-, kultur og næringsutvalget

- Tilskudd til festivaler
- Den kulturelle spaserstokken i Rogaland
- Tilskudd til internasjonale idrettsarrangementer
- Tilskudd til levande og attraktive bygder og grender – kring villreinfjellet Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei
- Tilskudd til natur- og miljøtiltak
- Tilskudd til klimaomstilling
- Tilskudd til friluftslivarbeid
- Tilskudd til friluftsråd
- Tilskudd til attraktive tettsteder
- Tilskudd til attraktive tettsteder i distriktene

Ansvar – Fylkesutvalget

- Tilskudd til folkehelsearbeid

Ansvar - Samferdselsutvalget

- Tilskudd til arbeid med trafikksikkerhet
- Tilskudd til kartlegging av skolevei og hjertesone-arbeid

2. Det kan gjøres unntak fra universell utforming dersom det ikke er relevant for omsøkt tiltak eller er i strid med tilskuddsordningens hovedformål.
3. Endelige forslag til endringer i tråd med punkt 1 legges fram i egne saker når retningslinjene tas opp til revisjon i løpet av 2022.

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Christine Haver
avdelingsleder

Bakgrunn for saken

Regional-, kultur- og næringsutvalget vedtok 24.03.2022 følgende:

Utvalget ser i sakene PS 34/2022 Attraktive tettsteder i distriktene i Rogaland – tildeling av tilskudd og PS 37/2022 Tilskudd til attraktive tettsteder 2022, at kriteriene ikke inneholder krav om universell utforming. Utvalget ber om en sak om hvordan universell utforming kan tas inn i kriteriene for alle tilskuddsordningene som er i Rogaland fylkeskommune.

Problemstilling

De respektive utvalgene bes om å ta stilling til anbefalt måte å ta inn universell utforming i retningslinjene og for hvilke ordninger dette bør gjelde. Utvalgene bes om å fatte vedtak knyttet til tilskuddsordninger innen sine fagområder. Endelige forslag til endringer vil bli foreslått i egne saker når retningslinjene tas opp til revisjon i ny sak fra berørte avdelinger.

Saksopplysninger

Tilskudd som virkemiddel

Tilskudd er finansielle overføringer fra fylkeskommunen til virksomheter i sektorer utenfor fylkeskommunen, som kommuner, private og offentlige foretak og organisasjoner, der utbetalingene ikke gjelder anskaffelser til fylkeskommunen. Tilskudd er et virkemiddel for å nå fylkeskommunens politiske ambisjoner og mål, og fylkeskommunen oppretter tilskuddsordninger for å skape resultater av samfunnsmessig verdi. Tilskuddets formål, eller hva som skal oppnås og for hvilken målgruppe, står sentralt i alle ordningene.

Fylkeskommunen overfører flere hundre millioner kroner til mottakere hvert år. I tillegg til tilskudd som fylkeskommunen formidler basert på statlige retningslinjer, har Rogaland fylkeskommune 42 søkbare tilskuddsordninger. Forvaltning av de fylkeskommunale ordningene bygger på egne retningslinjer vedtatt i Fylkestinget. Retningslinjene er sentrale for å sikre måloppnåelse, politisk styring og kvalitet i tilskuddsforvaltningen.

Universell utforming

Likestillings- og diskrimineringsloven definerer universell utforming slik:

«Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene, inkludert informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), slik at virksomhetens alminnelige funksjoner kan benyttes av flest mulig, uavhengig av funksjonsnedsettelse»

Universell utforming handler om tilgjengelighet for hele befolkningen og for alle brukergrupper. Alle har redusert funksjonsevne en eller flere ganger i livet, forbigående eller stabilt. Forskjeller i funksjonsevne er et uttrykk for menneskelig mangfold. Ved å legge prinsippene om universell utforming til grunn, forsøker en å lage hovedløsninger som kan fungere for flest mulig, og samtidig unngå at det blir behov for spesialløsninger for ulike grupper.

Begrepet er ikke begrenset til byggetekniske løsninger, men er like viktig på mange andre områder, deriblant undervisning, informasjon, design m.m.

Ved bruk av universell utforming kan man gjennom planlegging skape løsninger som gjør det mulig for alle å delta i samfunnet, uavhengig av livsfase og funksjonsnivå. Arbeidet for et universelt utformet samfunn vil ha særlig betydning for eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse, men vil være bra for alle. Prinsippene om universell utforming er:

1. Like muligheter for bruk.
2. Fleksibel i bruk.
3. Enkel og intuitiv i bruk.
4. Forståelig informasjon.
5. Toleranse for feil.
6. Lav fysisk anstrengelse.
7. Størrelse og plass for tilgang og bruk.

Ansvar og myndighet

I henhold til fylkeskommunens delegasjonsreglement «Ansvar og Myndighet» er det fylkestinget som vedtar retningslinjer for tilskuddsordninger. Mindre endringer/justeringer av retningslinjene er delegert til utvalgene, fylkesutvalget, regional, kultur- og næringsutvalget, samferdselsutvalget og opplæringsutvalget, som disponerer tilskuddsmidler innenfor sine respektive fagområder.

Tilskudd til universell utforming

Fylkeskommunen har også en egen tilskuddsordning med universell utforming som hovedformål. Tilskuddsordningen skal bidra til at universell utforming legges til grunn ved all offentlig planlegging og utforming av offentlig og privat tjenesteyting, produkter og omgivelser, og innebærer en utforming for alle brukere, som et led i oppfølging og gjennomføring av Fylkesdelplan for Universell Utforming i Rogaland. Prosjekter som får tilskudd gjennom en av de andre tilskuddsordningene som fylkeskommunen forvalter kan også søke om tilskudd til universell utforming fra denne ordningen.

Tilskudd til festivaler

RKNU vedtok den 06.02.2020 i forbindelse med sak 6/2020 som omhandler tilskudd til festivaler følgende:

I tildelingsbrevet presiseres kravet om at forholdene i størst mulig grad skal legges til rette for personer med funksjonsnedsettelse.

Det ble i samme sak vedtatt at det i forbindelse med revidering av Regionalplan for kultur at det blir laget en sjekkliste angående universell utforming som blir en del av søknadsskjemaet. Endring i tildelingsbrev til ordningen er gjort og utarbeidelse av sjekkliste er under arbeid. Sjekklisten vil også være relevant for andre ordninger når denne er klar.

Fylkesdirektørens vurderinger

Universell utforming er en forutsetning for sosial bærekraft og et viktig verktøy i fylkeskommunens arbeid. I tråd med Utviklingsplan for Rogaland og Fylkesdelplan for universell utforming arbeider fylkeskommunen og våre samarbeidspartnere for å oppnå «Likeverdige levekår for alle, i alle faser av livet».

Gjennom tilskudd har fylkeskommunen mulighet til å påvirke prosjekter og tiltak som gjennomføres i hele fylket. Det vil være i tråd med overordnede mål å sikre at tiltak som får støtte i størst mulig grad er universelt utformet. Vedtaket fra RKNU om å vurdere universell utforming i alle tilskuddsordninger anses som et ønske om å styrke arbeidet med universell utforming ytterligere og sikre at tiltak som fylkeskommunen finansierer er tilgjengelige for flest mulig der dette er relevant.

I vedtaket fra RKNU er det etterlyst hvordan universell utforming kan tas inn i ordningenes *kriterier*. I retningslinjene til de fleste tilskuddsordninger er det både formål, prioriteringskriterier, krav og vilkår. Dette gir mulighet for å integrere universell utforming på ulike måter. I arbeid med saken har fylkesdirektøren derfor tolket bestillingen til å gjelde hvordan universell utforming best kan tas med i tilskuddsordningenes *retningslinjer*.

Fremgangsmåte

Fylkesdirektøren har foretatt en kartlegging av alle søkbare tilskuddsordninger for å få en oversikt over hvor universell utforming kan være relevant, samt om, og hvordan, universell utforming er ivarettatt (se vedlegg 1).

Tilskuddets formål, eller hva som skal oppnås og for hvilken målgruppe, står sentralt når det gjelder hensikten med ordningene. Hver tilskuddsordning er opprettet med et bestemt formål, som utgjør hovedgrunnlaget for tildeling av midler. Ivaretagelse av ordningenes formål ligger dermed som et grunnleggende premiss i vurderingen av grad av relevans, samt om, og hvordan, universell utforming kan tas inn i retningslinjene.

Vurdering av relevans

I første trinn er det vurdert om universell utforming er relevant eller ikke sett i forhold til ordningenes formål. Universell utforming er vurdert som relevant i tilskuddsordninger som gir tilskudd til blant annet:

- Arrangementer som er offentlige og åpne for allmennheten til å delta.
- Aktiviteter og opplevelser.
- Utstillinger og forestillinger.
- Tiltak som gjør endringer i fysisk miljø eller omgivelser.
- Prosjekter der det skal utarbeides materiell, produkter, nettsider osv.

I tilskuddsordninger der tilskudd går til andre formål enn dette, er universell utforming vurdert som ikke relevant. Dette gjelder følgende tilskuddsordninger:

- Kultur og idrettsstipend
- Regional bransjeutvikling innen kulturelle og kreative næringer
- Utlån av kunstnerbolig
- Tilskudd til basisfinansiering innen det frie profesjonelle kunstfeltet i Rogaland

- Tilskudd til konservering av ruiner fra middelalderen
- Støtte til fartøyvern
- Tilskudd til verneverdige bygg og anlegg
- Tilskudd til bygg og anlegg fra middelalderen
- Tilskuddsordning til brannsikring av utvalgte tette trehusmiljøer av kulturhistorisk verdi
- Tilskudd til regionale tilretteleggingstiltak i landbruket (RT-midlene)
- Regionalt næringsfond i Rogaland
- Tilskudd til bredbåndsutbygging i Rogaland 2022
- VRI – Virkemidler for regional innovasjon
- Tilskudd til mentor og traineeordning for innvandrere i Rogaland
- Tilskudd til bedriftsintern opplæring
- Tilskudd til vannmiljøtiltak
- Tilskudd til fremme av innlandsfiske i Rogaland
- Tilskudd til opplæring i bedrift
- Tilskudd til høyere yrkesfaglig utdanning

Universell utforming er vurdert som relevant i totalt 23 av ordningene.

Vurdering av hvordan universell utforming er ivaretatt

I trinn 2 er det vurdert om, og hvordan universell utforming, er ivaretatt i de 23 tilskuddsordningene hvor det anses som relevant. For en del av disse er hensynet til universell utforming ivaretatt på ulike måter. Det gjelder særlig ordninger der universell utforming eller tilrettelegging allerede er en del av ordningenes retningslinjer eller hvor universell utforming blir ivaretatt gjennom lovverk, for eksempel plan- og bygningsloven. Det er også krav i enkelte ordninger om at tiltak som får økonomisk støtte av fylkeskommunen forplikter seg til å akseptere ledsagerbevisordningen.

Fylkesdirektøren anser universell utforming som tilstrekkelig ivaretatt i følgende 10 tilskuddsordninger:

- Tilskudd til allment kulturarbeid
- Tilskudd til regionale frivillige organisasjoner innen kulturfeltet i Rogaland
- Tilskudd til kulturbygg
- Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet
- Tilskudd til bibliotekutvikling
- Tilskudd til fredete kulturminner og kulturmiljøer i privat eie
- Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner
- Tilskudd til universell utforming
- Ungdommens fylkesråd (UFR) kr 100.000 til fordeling til prosjekter og aktiviteter med ungdom som målgruppe
- Tilskudd til studieforbund

Det vurderes dermed at hensynet til universell utforming bør styrkes i de resterende 13 ordninger;

- Tilskudd til festivaler
- Den kulturelle spaserstokken i Rogaland
- Tilskudd til internasjonale idrettsarrangementer

- Levande og attraktive bygder og grender – kring villrein fjellet Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei
- Tilskudd til natur- og miljøtiltak
- Tilskudd til klimaomstilling
- Tilskudd til arbeid med trafikksikkerhet
- Tilskudd til kartlegging av skolevei og hjertesone-arbeid
- Tilskudd til friluftslivarbeid
- Tilskudd til friluftsråd
- Tilskudd til folkehelsearbeid
- Tilskudd til attraktive tettsteder
- Tilskudd til attraktive tettsteder i distriktene

Vurdering av ulike løsninger

I trinn 3 av prosessen er det vurdert ulike løsninger for hvordan universell utforming best kan ivaretas i de 13 ordningene. Det er vurdert tre alternative løsninger; oppfordring, krav og/eller prioriteringskriterie.

Alternativ 1, oppfordring, innebærer at det skrives at tilskuddsmottaker gjøres oppmerksom i retningslinjer og/eller tilsagnsbrev at tiltaket bør være universelt utformet. Et eksempel på dette vil være en formulering som «Fylkeskommunen henstiller til mottaker av tilskudd om at forholdene i størst mulig grad er universelt utformet». Dette vil gi tilskuddsmottaker en viktig påminnelse som synliggjør hva Rogaland fylkeskommune er opptatt av. Ulempen er at løsningen vil være lite forpliktende. Det vil dermed være opp til tilskuddsmottaker selv om de velger å gjøre tiltaket universelt utformet eller ikke. Universell utforming vil heller ikke være en del av saksbehandlingen som grunnlag for prioritering eller tildeling. Universell utforming som oppfordring vurderes dermed å være en lite egnet løsning for å sikre universell utforming på best mulig måte. Det kan likevel være en aktuell løsning for noen tilskuddsordninger.

Alternativ 2, krav, innebærer at universell utforming blir lagt som en tydelig forutsetning for å kunne få tilskudd der dette er aktuelt. Fordelen med denne løsningen er at alle tiltak som kan være universelt utformet vil bli det. Dette vil gi mulighet til å avslå søknader hvor tiltak ikke er universelt utformet, men bør og kan være det. Med en slik løsning vil det være nødvendig å kunne gi visse unntak. For eksempel, der universell utforming vil være i konflikt med ordningens hovedformål. Løsningen vil ivareta tilskuddsordningens hovedformål ved prioritering av søknadene, samtidig som tiltak som kan bli universelt utformet vil bli det.

Alternativ 3, prioriteringskriterie, innebærer at hensynet til universell utforming vil kunne vektes ved utvelgelse av prosjekter og fordeling av midler. Fordelen med denne løsningen er at det vil motivere søkere til å gjøre tiltak universelt utformet og gi mulighet for å prioritere og løfte frem universelt utformede tiltak. En ulempe er at noen tiltak, som kan og bør bli universelt utformet ikke vil bli det. I mange tilfeller vil universell utforming være kun en av mange hensyn. En annen ulempe, som går i motsatt retning av den forrige, er at gode tiltak som er i tråd med en ordnings hovedformål vil kunne bli nedprioritert av hensyn til universell utforming. Et eksempel på dette kan være å legge inn formuleringen «I hvilken grad tiltaket er universelt utformet» i ordningens prioriteringskriterier.

Fylkesdirektørens anbefaling

Som tidligere nevnt forstås vedtaket fra RKNU som et ønske om å sikre at flest mulig tiltak som fylkeskommunen støtter skal være universelt utformet.

Universell utforming som et generelt krav vurderes å være den beste løsningen for å oppnå dette. Et slikt krav bør legges til i de 13 ordningene nevnt over ved revisjon av deres retningslinjer. Det vil være behov for nærmere tilpasning av kravets formulering til de ulike ordningenes egenart. For å ivareta opprinnelig formål, må det legges inn mulighet for å gjøre unntak fra kravet. Hvor godt et tiltak oppfyller hovedformålet med en ordning er det som bør legges til grunn for prioritering av søknader. Samtidig vil fylkeskommunen kreve universell utforming der det er relevant og ikke i strid med hovedformålet.

Konklusjon

Fylkesdirektøren har vurdert universell utforming i alle søkbare tilskuddsordninger. Dette har gitt mulighet til å evaluere helheten i tilskuddsporteføljen og å starte arbeidet med å foreslå forbedringer. Det vurderes at det er et stort potensial for forbedring med hensyn til universell utforming.

Universell utforming er vurdert som relevant i 23 av ordningene. Av disse anses universell utforming som tilstrekkelig ivaretatt i 10. For å bedre ivareta universell utforming i de resterende 13 ordninger, tilrår fylkesdirektøren at det legges inn krav om universell utforming med mulighet for unntak i retningslinjene til disse. Dette vil sikre at tilskuddsordningens hovedformål ivaretas samtidig som tiltak som kan være universelt utformet vil bli det. Videre anbefales det at konkrete forslag til endring tilpasset de ulike ordninger legges fram til vedtak i løpet av 2022.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/25304-1
Saksbehandler: Grethe Helen Bjerkreim Kommedal
Avdeling: Seksjon for kvalitet, analyse og dimensjonering KAD

Forberedende tilbud for minoritetsspråklig ungdom

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
41/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget

Sammendrag

For å oppnå gode resultater og ha varig tilknytning til arbeidslivet må minoritetsspråklige ungdommer ha et godt grunnlag før de begynner i videregående opplæring. Behovet for å øke eller supplere grunnskolekompetanse og lære eller styrke de norskspråklige ferdighetene er viktig for å oppnå formell kompetanse med mål om læreplass og/eller videre studier. Nøkkelen er å lage helhetlige opplæringsløp med gode overganger, tett oppfølging og kompetansedeling.

Forberedende tilbud er en fellesbetegnelse for tilbudene innføringskurs i norsk og kombinasjonsklasse. Målgruppen er ungdom som trenger å styrke norskferdighetene og/eller grunnskolekompetanse for å kunne starte i ordinær videregående opplæring.

Særskilte midler til fordeling for målgruppen benyttes for å styrke det faglige grunnlaget. Midlene benyttes for å drive metodeutvikling og videreutvikle tilbudet for å yte et kvalitetsmessig godt og pliktig overgangstilbud i ny opplæringslov.

Et lokalt tilbud for ungdom er viktig for at elevene velger et forberedende tilbud. Nærhet til kommunale tjenester gjør det lettere for skolen å samarbeide om ungdommene.

Det forventes at ny opplæringslov vil gi fylkeskommunen økt ansvar for de som ikke har faglige eller språklige forutsetninger for å kunne fullføre videregående opplæring. I samarbeidet med kommunene er forberedende tilbud langt på vei et overgangstilbud som bør videreutvikles for å møte bestemmelser i ny opplæringslov.

Fylkesdirektørens innstilling

- Sak om forberedende tilbud for minoritetsspråklig ungdom tas til orientering.
- Forberedende tilbud videreutvikles for å møte bestemmelser i ny opplæringslov om pliktige overgangstilbud for ungdom som ikke har gode nok faglige eller språklige forutsetninger for å kunne fullføre videregående opplæring.

Eiliv Fougner Janssen
fylkesopplæringssjef

Helge Eide
seksjonssjef

Bakgrunn for saken

Minoritetsspråklig ungdom som står utenfor skole og arbeidsmarked på grunn av manglende kvalifisering, krever målrettede tiltak på tvers av forvaltningsnivå.

Forberedende tilbud er spesielt organisert for ungdom som har behov for å styrke fagkompetanse og norskspråklige ferdigheter før oppstart i videregående opplæring.

Bærekraftige og helhetlige opplæringsløp

Høringsutkastet til ny opplæringslov foreslår at fylkeskommunene blir pliktige til å ha overgangstilbud for elever som ikke har gode nok faglige eller språklige forutsetninger for å fullføre videregående opplæring. Det legges stor vekt på at kommuner og fylkeskommuner skal samarbeide om overgang mellom grunnskole og videregående skole.

I integreringsstrategien for Rogaland er hovedmålet økt livskvalitet, integrering og deltakelse i arbeids- og samfunnsliv for innvandrere i hele Rogaland. Videre er utdanning og kvalifisering fremhevet, i tråd med nasjonal integreringsstrategi med tittel «Integrering gjennom kunnskap» som nettopp fremhever kunnskap, utdanning og norskferdigheter.

Som en del av regionreformen fikk fylkeskommunen overført tilskuddsmidler for ordningen Jobbsjansen del B som midler til særskilt fordeling. Midlene skal bidra til at ungdommer med innvandrerbakgrunn som ikke har opparbeidet seg et godt nok faglig grunnlag og/eller norskspråklige ferdigheter, skal kunne fullføre videregående opplæring.

Problemstilling

Fylkesdirektøren vil i dette saksframlegget gi en statusrapport om forberedende tilbud for minoritetsspråklige elever. Innføringskurs i norsk har vært tilbudt i mange år og er geografisk fordelt over hele fylket. Kominasjonsklasser startet som et forsøk med Stavanger kommune i 2017/18, og har senere blitt utvidet til flere samarbeidskommuner.

De folkevalgte bes ta saksframlegget til orientering.

Saksopplysninger

Skoleåret 2022/23 er det 8 skoler som har forberedende tilbud. 14 klasser med innføringskurs og 7,5 kombinasjonsklasser – til sammen 21,5 klasser. Inneværende skoleår er kapasiteten utvidet med 7 klasser, primært for å ta imot ukrainsk ungdom som flykter fra krigen i hjemlandet.

Den siste tids innvandring fra Ukraina viser hvor viktig det er å ha et etablert tilbud med god kompetanse om flerspråklighet, norsk som andrespråk og migrasjonspedagogikk. Dertil er geografisk utbredelse i fylket viktig for å etablere eller fortsette lokalt samarbeid om målgruppen. Målet er medborgerskap, der fylkeskommunen er med på å skape et rom for inkludering i nærmiljøet og lokalsamfunnet.

Forberedende tilbud for minoritetsspråklig ungdom

Forberedende tilbud er en fellesbetegnelse for tilbudene innføringskurs i norsk og kombinasjonsklasse. Målgruppen er ungdom med behov for å styrke norskerdighetene og/eller styrke grunnskolekompetanse for å kunne starte i ordinært videregående løp. Tilbudene er frivillige å søke seg inn til og ungdommen bruker ikke av ungdomsretten.

Målgruppen er ungdommer som er flyktninger og asylsøkere, herunder enslige mindreårige, barn av arbeidsmigranter, familieegjenforente og remigrerte norske ungdommer som må bygge opp igjen adekvate norskspråklige ferdigheter.

Fylkeskommunen har ikke anledning til å sette språkkrav for inntak til videregående opplæring. Men fylkeskommunen kan anbefale et språklig nivå B1/B1+ på muntlige, skriftlige, lese- og lytteferdigheter ved oppstart i Vg1. B1 er det første steget inn til selvstendig bruk av språket (CEFR) og er et relativt enkelt nivå fra et skolespråklig og pedagogisk perspektiv. Forberedende tilbud er med å forebygge at elever trenger omfattende oppfølging i ordinært videregående løp med tanke på særskilt språkopplæring og frafall på grunn av manglede mestring og språklige og faglige barrierer.

Innføringstilbud - Innføringskurs i norsk

Målgruppen er ungdommer med kort botid som enten er relativt sent ankomne i norsk grunnskole eller nyankommet og har grunnskolebakgrunn fra utlandet. Felles er behovet for å lære norsk eller styrke norskkunnskapene for å følge og forstå

undervisning på Vg1, gjennomføre vurderingssituasjoner på en god måte med mål om godt utgangspunkt for å søke lære plass og/eller videre studier.

Innføringskurs i norsk er et fulltidstilbud ved 8 videregående skoler i Rogaland. Skoleåret 2022-23 tilbys innføringskurs i norsk ved Karmsund, Sauda, Strand, Godalen, Sola, Gand, Bryne og Dalane videregående skoler.

Selv om innføringskurs i norsk har søknadsfrist 1. februar, har fylkeskommunen nettbasert søknad som er åpen hele året og tilbudet har løpende inntak ved kapasitet. Migrasjon er konjunkturbasert og flytende, og flere av ungdommene finnes ikke i GSI-tall. Bosetting og tilflytting skjer hele året – fra utlandet og fra andre fylker.

Ved oppstart skoleåret 2022-23 har målgruppen i tilbudene bakgrunn fra 41 land og minst 48 ulike morsmål.

Fylkeskommunen er avhengig at kommunene søker inn ungdommene til forberedende tilbud. Fylkeskommunen har ikke tilgang på fullstendige tall på ungdom som bosettes og flytter til kommunene, det er først ved kontakt og søknad fylkeskommunen får informasjon om behov for opplæring. Det er god kontakt med kommunale tjenester, NAV/flyktningetjeneste, læringssentre og ungdomsskoler om tilbudet. Kommunenes rådgivere og veiledere er gode til å søke nyankomne elever, eller elever med relativt kort tid i norsk ungdomsskole inn til tilbudet.

Dalane videregående skole har innføringstilbud med elever fra Sokndal, Lund, Bjerkreim og Egersund kommune. Tilbudet har 2 klasser inneværende skoleår.

Bryne videregående skole har innføringstilbud med elever stort sett fra Klepp, Time og Hå, samt elever fra Gjesdal, Sandnes og Stavanger. Tilbudet har 3 klasser inneværende skoleår.

Gand videregående skole har innføringstilbud med elever fra Sandnes og Gjesdal. Tilbudet har 2 klasser inneværende skoleår.

Sola videregående skole har innføringstilbud med elever fra Sola, Stavanger og Sandnes. Tilbudet har 3 klasser inneværende skoleår.

Strand videregående skole har et nyopprettet innføringstilbud. Tilbudet er i en etableringsfase og ble opprettet for å ivareta lokal ungdom fra Strand, Hjelmeland og Sandnes (kommunedel Forsand) kommuner, samt ungdom fra Stavanger.

Godalen videregående skole har innføringstilbud med elever fra Stavanger og Randaberg. Tilbudet har 2 klasser inneværende skoleår.

Sauda videregående skole har et lokalt tilpasset forberedende tilbud i tråd med utvikling av skolen som et regionalt kompetansesenter. I tilbudet deltar både ungdom og voksne der skreddersøm av opplæringsløp er metoden. Sauda videregående har samarbeid med Sauda voksenopplæring og intro senteret i Suldal, og tilbudet kombinerer norskopplæring gjennom flere fag og fag i den videregående opplæringen. NAV er med i samarbeidet og følger opp deltakere. Tilbudet har 2 klasser inneværende skoleår.

Kombinasjonstilbud - Kombinasjonsklasse

Målgruppen er ungdom med kort botid og lite, ingen eller svært fragmentert aldersadekvat skolebakgrunn som har behov for å styrke grunnskolekompetansen, samt norskferdigheter før de starter i et ordinært videregående løp.

Begrepet «mer grunnskole» ble tatt inn i opplæringslova i 2016 under §4A-1, 2. ledd, Rett til grunnskoleopplæring for voksne

«Kommunar og fylkeskommunar kan òg tilby grunnskoleopplæring etter første ledd til dei som har rett til vidaregåande opplæring etter § 3-1, men som har behov for meir grunnskoleopplæring for å kunne fullføre vidaregåande opplæring.»

Kombinasjonsklassene i Rogaland er organisert på forskjellige måter, alt etter om det er vertskommune som inkluderer omliggende kommuner i samarbeid eller enkeltkommuner som inngår samarbeid med et fylkeskommunalt tilbud.

Det er kombinasjonstilbud ved 3 videregående skoler skoleåret 2022/23.

Godalen videregående skole samarbeider med Stavanger kommune, vertskommune for Strand og Sola. Gand videregående skole samarbeider med Sandnes kommune, vertskommune for Gjesdal, Klepp, Time og Hå. Karmsund videregående skole i samarbeid med Tysvær kommune, med utvidelse i samarbeid med Karmøy kommune. Rogaland fylkeskommune og Karmsund videregående skole er i dialog med Haugesund kommune om samarbeidsområder skoleåret 2022/23.

Skoleåret 2017/18 ble det etablert et samarbeid mellom Rogaland fylkeskommune ved Godalen videregående skole og Stavanger kommune ved Johannes læringssenter om å tilby ungdom med kort botid og lite, ingen eller fragmentert aldersadekvat skolebakgrunn mer grunnskole ved en videregående skole. Samarbeidet er nå inne i sitt sjette år og det er nå et etablert tilbud som, med tett oppfølging av team, arbeidsgruppe og styringsgruppe. Styrking av tilbudet gjennom lærersamarbeid, tospråklig opplæring og miljøressurs, tilgang til kommunale PP-tjenester, samt tett administrativt samarbeid er nøkkelen til tilbudet som må sies å være en helhetlig tilnærming til opplæringsløp.

Skoleåret 2019/20 ble det etablert et samarbeid mellom Rogaland fylkeskommune ved Gand videregående skole og Sandnes kommune ved Høyland ungdomsskole, Senter for flerspråklige barn og unge (FBU Sandnes) og Sandnes læringssenter om å tilby ungdom som manglet aldersadekvat skolebakgrunn mer grunnskole ved en videregående skole. Målgruppen for tilbudet var elever med ungdomsrett, men også de yngste ved læringssenteret som gikk i samme tilbud som sine foreldre og øvrige familie. Samarbeidet er nå inne i sitt fjerde år og er under utvikling med vekt på å skape praksisnære løsninger for målgruppen. Kommunen og fylkeskommunen styrker tilbudet ved lærersamarbeid, tospråklig opplæring og miljøressurs, tilgang til kommunale PP-tjenester, samt tett administrativt samarbeid gjennom team, arbeidsgruppe og styringsgruppe.

Karmsund videregående skole har et fylkeskommunalt tilbud som tidligere var organisert som et innføringstilbud. Skoleåret 2019/20 ble målgruppen både ungdom som er skrevet ut fra ungdomsskolen eller har grunnskoleutdanning fra hjemlandet

samt de elevene som har lite, ingen eller svært fragmentert skolebakgrunn. Tilbudet har elever fra Haugesund, Karmøy, Tysvær, Utsira, Bokn og Sveio. Tysvær kommune har siden oppstarten vært samarbeidskommune for elever i kommunen som har behov for mer grunnskole, men i et aldersadekvat læringsmiljø ved en videregående skole. Samarbeidet består i å styrke tilbudet med lærersamarbeid, tospråklig samarbeid, jevnlig samarbeidsmøter, samt tett oppfølging av elevene i kommunen ved å tilby lekse og/eller fritidstilbud. Karmøy kommune er med i et samarbeid skoleåret 2022/23 for å utforske hvordan en kan styrke tilbudet, og dermed muligheten for fullføring av videregående opplæring for elever i kommunen. Rogaland fylkeskommune, Karmsund videregående skole og Haugesund kommune er i dialog om samarbeidsområder inneværende skoleår.

Tiltak for fullføring av videregående opplæring minoritetsspråklig ungdom

Som en del av regionreformen og fra 01.01.2020 fikk fylkeskommunen overført ordningen Jobbsjansen del B fra Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Ordningen skal bidra til at ungdom med innvandrerbakgrunn som ikke har opparbeidet seg et godt nok faglig grunnlag, herunder norskferdigheter, skal kunne få bedre forutsetninger for å fullføre videregående opplæring.

Tiltak for metodeutvikling

Midler til miljøressurs ble prøvd ut ved Godalen videregående skole første året med kombinasjonstilbud 2017/18 og med gode erfaringer fra sosialpedagogisk oppfølging ble tiltaket utvidet til å gjelde alle skoler med kombinasjonstilbud og/eller innføringstilbud fra skoleåret 2020/21.

Midlene er brukt til å styrke det sosialpedagogiske arbeidet for målgruppen, enten som egen miljøveileder, miljøterapeut, koordinator eller styrke kontaktlærers ressurs for tett oppfølging av utenomfaglige faktorer. Arbeid med enkeltelever, arbeid med nærvær og inkludering i skolehverdagen, samarbeid med eksterne aktører er viktige for å skape faglig fokus og arbeidsro i klasserommet, men også for at den enkelte elev skal få ro til å lære.

Midler til YOU-tiltak er ble første gang tildelt skoleåret 2021/22 og skal forsterke skolens mulighet for få ungdommene ut i hospitering og utprøving av utdanningsprogram. Det er vekt på at elevene skal orientere seg om ulike fagområder, samt få læring om egne forutsetninger. Det er skoler med kombinasjonsklasser som i første omgang får prøve ut metoder for en mer utvidet hospiteringsordning.

Fylkesdirektøren har tidligere satt i gang tiltak som forsterket engelskopplæring og nybegynneropplæring i norsk for de som begynner i tilbudet sent i skoleåret. Dette er tiltak man vil jobbe for å få i gang igjen i nær framtid.

Konklusjon

Ukrainakrigen har ført til at kapasiteten ved forberedende tilbud måtte økes betraktelig. Når man måtte utvide klassetallet, var det bevisst å legge disse til skoler som allerede hadde tilsvarende tilbud. Da fikk man styrket fagmiljøene og kvaliteten

ytterligere ved de åtte nevnte skolene. Økt elevkapasitet gir også økte muligheter for å differensiere opplæringen ut fra elevenes behov.

Det kommer stadig nye ungdommer fra Ukraina som skal inn i disse tilbudene. Da man økte med 7 klasser i møtet i inntaksnemnda i juni, var det fortsatt en del ledig kapasitet i klassene. I skrivende stund er de fleste av plassene nå fylt opp. Det kan hende at fylkesdirektøren må foreslå å øke kapasiteten ytterligere i høst, men det er litt tidlig å si sikkert pr. i dag.

Samarbeid, kompetanse og helhetlig tilnærming til opplæringsløp er viktig for å lykkes i felles mål om fullføring av videregående opplæring. Metodeutvikling og videreutvikling av tilbudene ved hjelp av midler beregnet på tiltak for målgruppen er uunnværlig for å oppnå gode resultater.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/50381-1
Saksbehandler: Grethe Helen Bjerkreim Kommedal
Avdeling: Seksjon for kvalitet, analyse og dimensjonering KAD

Særskilt språkopplæring som metodeutvikling

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
42/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget

Sammendrag

For å oppnå gode resultater og ha varig tilknytning til arbeidslivet kan minoritetsspråklige ungdommer ha behov for tilpasset opplæring både faglig og språklig i ordinær videregående opplæring.

Særskilt språkopplæring er en samlebetegnelse for særskilt norskopplæring, tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring. Dersom minoritetsspråklige elever etter kartlegging har behov for slik opplæring, vil de ha rett til dette.

Særskilte midler til fordeling for målgruppen benyttes for å styrke og videreutvikle tilbud i opplæringen til minoritetsspråklige elever.

Fylkesdirektøren har startet et samarbeid med 5 videregående skoler for å utforske nye måter, eller forbedre eksisterende praksis innenfor særskilt språkopplæring. Haugaland, Strand, Bergeland, Gand og Bryne er pilotskoler.

Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) er samarbeidspartner som faglig støtte og tilbyr nettverk for erfaringsdeling mellom fylker og videregående skoler.

Fylkesdirektørens innstilling

- Sak om særskilt språkopplæring som metodeutvikling tas til orientering.
- Statusrapport om særskilt språkopplæring som metodeutvikling legges fram i løpet av 2023.

Eiliv Fougner Janssen
fylkesopplæringssjef

Helge Eide
seksjonssjef

Bakgrunn for saken

Mange minoritetsspråklige elever har behov for målrettede tiltak for å lykkes i opplæringsløpet.

I regionreformen fikk fylkeskommunene overført tilskuddsmidler for ordningen Jobbsjansen del B som midler til særskilt fordeling.

Midlene skal bidra til at ungdommer med innvandrerbakgrunn som ikke har opparbeidet seg gode nok faglige og/eller norskspråklige ferdigheter, skal kunne fullføre videregående opplæring.

Problemstilling

Fylkesdirektøren vil i dette saksframlegget orientere om oppstart av et pilotprosjekt ved 5 videregående skoler for å utforske nye metoder, eller forbedre eksisterende praksis innenfor særskilt språkopplæring. Haugaland, Strand, Bergeland, Gand og Bryne er pilotskoler i prosjektet som startet skoleåret 2022/23.

De folkevalgte bes ta saksframlegget til orientering.

Saksopplysninger

Opplæringen skal være tilpasset elevenes evner og forutsetninger. Dette er omtalt i opplæringslova § 3-1 og gjelder uavhengig av om man er elev, lærling eller lære kandidat. Minoritetsspråklige har gjerne behov for faglig eller språklig tilrettelegging for å få fullt utbytte av opplæringen. I vurderingssituasjoner er dette spesielt viktig.

Særskilt språkopplæring er samlebetegnelsen for særskilt norskopplæring, tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring. Tospråklig fagopplæring blir i ny opplæringslov endret til tospråklig opplæring grunnet forvekslinger med fagopplæringsbegrepet. Tospråklig fagopplæring blir videre omtalt som tospråklig opplæring.

Fylkeskommunen har ikke anledning til å sette språkkrav for inntak til videregående opplæring. Men fylkeskommunen kan anbefale et språklig nivå B1/B1+ på muntlige, skriftlige, lese- og lytteferdigheter ved oppstart i Vg1. B1 er det første steget inn til selvstendig bruk av språket (CEFR) og er et relativt enkelt nivå fra et skolespråklig og pedagogisk perspektiv. Et godt språknivå er nødvendig for å følge og forstå opplæringen og få gjennomført gode vurderingssituasjoner.

Ifølge § 3-12 i opplæringslova vil elever i videregående opplæring med annet morsmål enn norsk eller samisk ha rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen i skolen. Om nødvendig har elevene også rett til tospråklig opplæring, morsmålsopplæring eller begge deler.

Elevene skal kartlegges før det skrives vedtak om særskilt norskopplæring, tospråklig opplæring og/eller morsmålsopplæring. Kartlegging skal også utføres underveis i opplæringen for elever som får særskilt språkopplæring etter bestemmelsen, som grunnlag for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk for å følge den ordinære opplæringen.

En utfordring er at regelverket åpner for tolkning rundt formuleringer som «tilstrekkelige ferdigheter» og «om nødvendig». Derfor kan det være uklart om eleven vil ha behov for særskilt språkopplæring, og hvilke tiltak som bør settes inn.

Kartlegging av behov for særskilt språkopplæring

Fylkesdirektøren har gjennomført en enkel kartlegging av skolenes praksis og rutiner for kartlegging av behov for særskilt språkopplæring.

Kartleggingen har hatt hovedfokus på særskilt norskopplæring (SNO). Særskilt norskopplæring er i utgangspunktet innrettet mot opplæring i alle fag, og ikke spesifikt knyttet til norskfaget i videregående opplæring.

En vanlig modell er SNO-tilbud med 2-4 timer pr. uke i egne grupper knyttet til programområdet eleven tilhører. Erfaringen er at elevene takker nei, eller møter i varierende grad opp til tilbudet. Det finnes også tilrettelegging i undervisning, eksempelvis tolærersystem og støtte i timene. For norskfaget vil læreplan for elever med kort botid være tilstrekkelig for at elevene skal få tilpassede mål.

De videregående skolene i Rogaland har begrenset erfaring med å tilby tospråklig opplæring. En forklaring kan være at flere elever takker nei til særskilt språkopplæring. En annen forklaring kan være at kartlegging av behovet for tospråklig opplæring varierer mellom skolene, og skolene etterlyser bedre kartleggingskompetanse. En tredje forklaring kan være utfordringer med organisering av tospråklig opplæring ettersom elevene vil høre til ulike programområder eller utdanningsprogram. Morsmålsopplæring henger også sammen med tospråklig opplæring, men de videregående skolene har så langt ikke erfaring med å tilby dette. Forsøk og implementering av tospråklig opplæring finnes i forberedende tilbud, og kombinasjonsklasser som et samarbeid mellom videregående skole og kommunene. Samarbeid om tospråklig opplæring gjelder grunnskolefag.

Skolene ønsker bedre kompetanse på kartlegging, tilgang til flere kartleggingsverktøy og veiledere til utforming av vedtak. Det er utfordrende å få tak i kvalifiserte lærere med (flerfaglig) fagkompetanse innenfor ulike utdanningsprogram. Når det gjelder organisering av særskilt språkopplæring vil man jobbe videre med hensiktsmessige måter å løse dette på.

Skolene er opptatt av elevens stemme og søker å organisere tilbud som elevene ønsker å delta i. Grunnen til at elever velger bort tilbudene er sammensatte, og det er viktig å finne ut hvordan skolene kan gi aldersadekvate og relevante tilbud. En forklaring er at slike tilbud kan oppleves som stigmatiserende, segregerende og at elevene «vil være som de andre».

Metodeutvikling – målrettede, adekvate og attraktive tilbud

Tiltak gjennom metodeutvikling, videreutvikling og/eller forbedring av eksisterende praksis ved 5 pilotskoler er igangsatt for å utforske hvordan tilbudet kan bli mer attraktivt for minoritetsspråklig ungdom. I dette arbeidet vil opplæringsavdelingen være en støtte og ha en rådgivende funksjon overfor skolene. Det vil også bli lagt til rette for samarbeid mellom skolene, og opplæringsavdelingen vil koordinere arbeidet mot nasjonale nettverk.

Skolene fikk våren 2022 midler til et forprosjekt for å planlegge mulige måter de kan tilrettelegge og organisere særskilt språkopplæring på.

Haugaland videregående skole vil drive kompetanseheving av hele personalet for å øke bevissthet rundt flerspråkighet og hvilke grep som kan settes inn i undervisningen for å ivareta elevenes behov. De vil benytte spesielt utviklede læremidler (Proxi) i utvalgte utdanningsprogram for å få faglærere og elever til å ha felles forståelse av undervisning, fagbegreper og praksis.

Strand videregående skole vil rette metodeutvikling inn mot utdanningsprogrammene studiespesialisering og helse- og oppvekstfag. Hvordan kan faglærer tilpasse undervisning med vekt på tospråklige ressurser? Skal man organisere felles flerspråklige støttetimer eller kan dette integreres i ordinær opplæring?

Bergeland videregående skole vil utforske og videreutvikle tilbud om særskilt språkopplæring, og vil se på kartleggingsresultat før en konkluderer med hvilke tospråklige ressurser det er behov for. Bergeland vil utforske læremidler som er spesielt utviklet for yrkesfaglige utdanningsprogram (Proxi).

Gand videregående skole opprettet våren 2022 samarbeid med Sandnes kommune og Senter for flerspråklige barn og unge (FBU) om tospråklige lærere inn ved studieverkstedet ved skolen. Samarbeidet videreføres skoleåret 2022/23.

Bryne videregående skole vil utforske og videreutvikle tilbud om støtte i skoletiden eller som forlengelse av skoledagen, der flerspråklig ungdom inviteres inn til studiegrupper med tospråklig assistent.

Kompetanseheving - særskilt språkopplæring

Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) er samarbeidspartner i prosjektet og har en rådgivende rolle. Senteret hører inn under fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier ved Oslo Met, og har rolle som nasjonalt fagsenter.

De er også et nettverk for erfaringsdeling mellom fylker og videregående skoler. NAFO driver både kommunale og fylkeskommunale skoleeiernettverk som har årlige samlinger der felles utfordringer og løsninger for å yte best tilrettelegging for flerspråklige elever deles. Når det gjelder videregående opplæring opplever senteret at de trenger mer innspill og erfaringer. Gevinsten er derfor gjensidig; Pilotskolene (i første omgang) får ta del i et nasjonalt nettverk med faglig støtte, mens NAFO får erfaringer og praksisrelatert metodeutvikling som kan videreformidles til andre fylkeskommuner og videregående skoler.

Konklusjon

I løpet av 2023 vil fylkesdirektøren legge fram en statusrapport som beskriver erfaringer fra prosjektet om særskilt språkopplæring som metodeutvikling. Planen er at erfaringer fra pilotskolene kan danne grunnlag for implementering av framtidige tiltak i de øvrige skolene.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/31939-1
Saksbehandler: Torill Evy Thune
Avdeling: Seksjon for opplæring i skole OPS

Tidstyver i skolen

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
43/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget

Vedlegg:

- 1 Vedlegg1 Undersøkelse
- 2 Vedlegg 2 Resultater undersøkelse og samtaler

Sammendrag

Fylkestinget har bedt fylkesdirektøren gjennomføre en kritisk gjennomgang av ikke-lovpålagte rapporterings- og dokumentasjonskrav som fylkeskommunen og staten stiller til lærere og ledere i skolen. Gjennomgangen viser at fylkeskommunen og staten stiller få slike krav utover det som følger av lovverket.

Fylkesdirektøren finner kun at gjennomføring av elevundersøkelsen på Vg2 og Vg3, UngData - undersøkelsen, undervisningsevaluering og dokumentasjon og rapportering av hybelboere er i denne kategorien. Selv om disse ikke er pålagt ved lov, mener fylkesdirektøren at dette likevel er viktige ledd i skolens arbeid med å sikre elevene et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Fylkesdirektørens innstilling

Saken tas til orientering.

Eiliv Fougner Janssen
fylkesopplæringssjef

Randi Hummervoll
seksjonssjef

Bakgrunn for saken

Fylkestinget vedtok 14.12.2021 i forbindelse med økonomiplanen 2022- 2025 følgende verbalpunkt:

Det er eit problem at auka byråkratisering tek av tida lærarar og leiarar bør bruka på pedagogisk og fagleg arbeid. I lys av tillitsreforma bes det om ei sak til OU med kritisk gjennomgang av ikkje-lovpålagt rapportering og dokumentasjonskrav som fylkeskommunen og staten stiller, med hensikt å redusere tidstjuvar i skulen.

Problemstilling

Fylkesdirektøren vil i saken foreta en kritisk gjennomgang av ikke-lovpålagt rapportering og dokumentasjonskrav som fylkeskommunen og staten stiller.

Saksopplysninger

For å få fram aktuelle ikke-lovpålagte rapporterings- og dokumentasjonskrav ble det gjennomført en undersøkelse blant lærere og skoleledere ved tre videregående skoler i mars 2022; én studiespesialiserende skole, én yrkesfaglig skole og én kombinert skole.

18 lærere og to skoleledere svarte på undersøkelsen. I tillegg ble det gjennomført utdypende samtaler med to avdelingsledere på en av skolene, og innhentet ytterligere informasjon fra rektor på en av skolene.

Spørsmålene i undersøkelsene er vist i vedlegg nr. 1.

I undersøkelsene og samtalene ble lærerne og lederne bedt om å oppgi rapporterings- og dokumentasjonskrav som de er involvert i i løpet av et skoleår. Respondentene tok ikke stilling til hva de mente var lovpålagt eller ikke-lovpålagt. Alle resultatene fra undersøkelsene og samtalene er vist i tabell i vedlegg nr. 2. Rapporterings- og dokumentasjonskrav som har kommet opp i undersøkelsen og samtalene, som viser seg å være lovpålagt eller viser seg å ikke være pålagt av fylkeskommunen eller staten, er utelatt fra den videre saksutredningen, da de faller utenfor bestillingen (ikke-lovpålagte rapportering- og dokumentasjonskrav som fylkeskommunen og staten stiller). Men de er tatt med i vedlegg 2 sammen med de vurderingene som ligger til grunn. I tillegg kom det opp andre momenter som enkelte respondenter opplever som tidstyver, alt fra e-poster, møter, nedetid på nettet, lite brukervennlige systemer og programmer osv. Dette er ikke rapporterings- og dokumentasjonskrav, og faller derfor utenfor bestillingen, selv om dette for enkelte ansatte også kan oppleves som tidstyver i arbeidshverdagen.

Her følger en kritisk gjennomgang av det som kom fram i undersøkelsen og samtalene av ikke-lovpålagte rapporterings- og dokumentasjonskrav som fylkeskommunen og staten stiller.

Elevundersøkelsen

Det er lovpålagt å gjennomføre elevundersøkelsen på Vg1. I Rogaland fylkeskommune er det bestemt at undersøkelsen skal gjennomføres på alle trinn, og det er også lagt til seks tilleggsspørsmål ut over de obligatoriske spørsmålene alle skolene må ha med. Det tar mellom 20 og 45 minutter å gjennomføre undersøkelsen, og det er som regel lærer som gjennomfører den i egen klasse. Tiden elevene bruker på å svare på undersøkelsen går derfor på bekostning av tid til faglig arbeid. I tillegg går det noe tid med til å administrere undersøkelsen (oppdatere klasser og elevtall, generere brukernavn til elevene, sikre at aktuelle tilleggsspørsmål er tatt med, åpne opp undersøkelsen m.m.). Skolen må også sørge for at elever, foreldre og lærere, som skal gjennomføre undersøkelsen får nødvendig informasjon i forkant. Det administrative arbeidet er omtrent likt for hvert trinn, men gjennomføringen vil ta tre ganger mer tid med tre trinn enn med ett trinn.

Elevundersøkelsen gir elevene mulighet til å gi anonyme tilbakemeldinger til skolen om temaer som trivsel, motivasjon, støtte fra lærerne, medvirkning og trygt miljø. Ved å gjennomføre undersøkelsen hvert år, og på alle trinn, vil skolen kunne se utviklingstrekk over tid, og vil kunne bruke resultatene i arbeidet med skolebasert vurdering. På klassenivå vil lærerne få verdifull informasjon om hvordan elevene i egen klasse har det, både med hverandre og med de voksne på skolen. Undersøkelsen kan bidra til å avdekke mobbing, og dermed inngå i skolens arbeid med elevenes skolemiljø (jf. kapittel 9A i opplæringsloven). Data fra elevundersøkelsen, spesielt det som omhandler elevenes læringsmiljø, er også sentrale i den årlige tilstandsrapporten for videregående opplæring i Rogaland, [Kvalitetsmeldingen](#). Ved å gjennomføre undersøkelsen på alle trinn, vil man også kunne følge de samme elevene over noe tid i de tilfellene der mange elever går videre til neste nivå innen samme utdanningsprogram.

UngData-undersøkelsen

Ungdata er lokale barn- og ungdomsundersøkelser der skoleelever over hele landet svarer på spørsmål om hvordan de har det, og hva de driver med på fritiden. Siden 2010 har over 665 000 ungdommer fra nesten samtlige norske kommuner deltatt i ungdomsdelen av Ungdata-undersøkelsene.

Ansvarlig for undersøkelsen er Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet, i samarbeid med landets sju nasjonale kompetansesentre innen rusfeltet (KORUS). Helsedirektoratet finansierer undersøkelsen. Kommuner og fylkeskommuner er ansvarlige for den praktiske gjennomføringen i samarbeid med skolene.

UngData-undersøkelsen gjennomføres hvert tredje år. Den ble gjennomført i 2019, og igjen vinteren/våren 2022, i alle klasser på Vg1 og Vg2.

Resultater fra UngData-undersøkelsen blir gjerne brukt som datagrunnlag i politiske saker både i kommuner og i fylkeskommunen. Kommunene har ytret sterke ønsker om at videregående nivå skal delta, slik at kommunene skal få kunnskap om sine ungdommer i denne aldersgruppen. Undersøkelsen er en av de viktigste kildene til informasjon om utviklingen i psykiske helseplager blant ungdom. Fylkene kan også legge til egne spørsmål, og i 2022-undersøkelsen la Rogaland fylkeskommune blant annet til spørsmål knyttet til skolefrokost og integrering.

Også denne undersøkelsen krever at man bruker tid på administrering og ca. én skoletime på gjennomføringen. En lærer kommenterer følgende i spørreundersøkelsen: *«Fordelene er jo at stat og fylke får litt kunnskap om ungdommens vaner og holdninger, men det går jo ut over tiden som skal brukes til fagstoff».*

Undervisningsevaluering

Undervisningsevaluering har vært gjennomført ved de videregående skolene i Rogaland siden 2009, og er en årlig evaluering av lærernes undervisning.

Undervisningsevalueringen er utarbeidet i et samarbeid mellom opplæringsavdelingen, rektorene, lærerorganisasjonene og elevorganisasjonen. Hver lærer skal gjennomføre evalueringen i minst ett fag. Rektor på den enkelte skole avgjør hvor mye tid en skal bruke på gjennomføringen, og hvilke fag/grupper evalueringen skal gjennomføres i. Elevene svarer på en anonym undersøkelse, der de evaluerer undervisningen i et spesifikt fag. I etterkant presenterer læreren selv resultatene for elevgruppen, og blir sammen med elevene enige om tiltak basert på hovedtrender i undersøkelsen. Det er utarbeidet et dialogskjema for arbeidet med utforming av tiltak. Resultatet av undervisningsevalueringen vil også være et tema i medarbeidersamtalen mellom læreren og dens nærmeste leder.

I spørreundersøkelsen trekker flere lærere fram undervisningsevalueringen som et eksempel på et rapporterings- og dokumentasjonskrav. Det er ulike opplevelser av nytteverdien. En respondent påpeker at ikke alle elever tar den seriøst, eller at noen elever kanskje ikke tør å være ærlige, spesielt hvis de er misfornøyd med undervisningen. Et par respondenter trekker også fram at evalueringen ikke alltid blir fulgt opp videre.

Det har lenge vært sagt og ment mye om slike evalueringer. En kartlegging gjennomført av KS i 2012 viste at 10 av landets 19 fylker på daværende tidspunkt hadde innført undervisningsevaluering ved sine videregående skoler.

Elevorganisasjonen ønsker at det [gjennomføres undervisningsevaluering minst en gang i halvåret](#). Enkelte partier har foreslått å [gjøre undervisningsevalueringen obligatorisk](#), uten at det har skjedd til nå. Det er også utarbeidet verktøy for undervisningsevaluering (se f.eks. [Rambøll](#)).

Rogaland fylkeskommune har utarbeidet sin egen undersøkelse. Denne undersøkelsen tar også tid å administrere, gjennomføre og følge opp. Undersøkelsen gir elevene anledning til å gi tilbakemelding til lærer på hva de er fornøyd og mindre fornøyd med ved lærerens undervisning. Undersøkelsen og dialogen mellom lærer og elever i etterkant kan være med på å gi elevene medvirkning, og kan bidra til videreutvikling av læringsmiljøet i klassen/gruppen og av lærerens undervisningspraksis.

Dokumentasjon i forbindelse med hybelboere

I undersøkelsen trekker én skoleleder fram rapporteringer knyttet til hybelboere som et eksempel på en tidstyv. Denne saken henger sammen med følgende vedtak i opplæringsutvalget 026/17:

Skolene skal kartlegge hybelboere, og innarbeide rutiner for oppfølging i handlingsplan for psykisk helse. Opplæringsutvalget får seg forelagt en årlig sak som beskriver kartlegging, tiltak og erfaringer som gjøres i arbeidet ved den enkelte skole i ft. elever som bor på hybel.

Den årlige saken er en del av kvalitetsmeldingen. I kvalitetsmeldingen hvor det for 2021 står følgende om hybelboere:

13 skoler har rapportert at de har hybelboere inneværende år. På Skolene kartlegger og følger opp disse elevene på forskjellige måter. Dette er en del av den psykiske helseplanen til skolene og et forebyggende arbeid mot fravall. Skolene rapporterer at de setter i gang ekstra miljøtiltak for denne gruppen. Elever som er hybelboere følges også spesielt tett opp når det gjelder fravær.

Et vedlegg til kvalitetsmeldingen inneholder utfyllende informasjon om rapporteringen fra hver av de 13 skolene.

Det er ikke lovpålagt å gjøre en slik kartlegging av hybelboere, men saken har sin bakgrunn i mulige utfordringer knyttet til den psykiske helsen til elever som bor på hybel, og kan være med på å sikre at skolene forebygger og fanger opp utfordringer blant hybelboerne.

Fylkesdirektørens vurderinger

Denne gjennomgangen viser at fylkeskommunen og staten stiller få rapporterings- og dokumentasjonskrav ut over det som følger av lovverket. Fylkesdirektøren mener at de fire områdene som er utredet i denne saken; elevundersøkelsen, UngData-undersøkelsen, undervisningsevalueringen og arbeidet med hybelboere, er viktige i skolens arbeid med å sikre elevene et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Konklusjon

Saken tas til orientering

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/48283-1
Saksbehandler: Lars Jørgen Skolem
Avdeling: Seksjon for opplæring i skole OPS

Redegjøring for kompetansehevingstiltak i mobbesaker

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
84/2022	03.10.2022	Fylkesrådet for funksjonshemmede
44/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget

Sammenheng

Fylkestinget har bedt om at opplæringsutvalget får en sak om hva som gjøres for å sikre at de videregående skolene har god kompetanse på mobbesaker. For å svare på saken, redegjør fylkesdirektøren for hvilke tiltak som er iverksatt for å øke de videregående skolenes kompetanse på mobbesaker. Fylkesdirektøren har arbeidet med kompetanse i rene mobbesaker og i andre saker om elevers rett til et trygt og godt skolemiljø etter opplæringslovens kapittel 9A.

Det er gjennomført tiltak på systemnivå og skolenivå. Arbeidet inkluderer videreutvikling og presisering av det fylkeskommunale rutinedokumentet for arbeid med elevers rett til et trygt og godt skolemiljø, webinar i samarbeid med statsforvalteren, webinar med alle skolers ledelse og tillitsvalgte, arbeid på rektorsamling og veiledning om videre arbeid på skolenivå.

Fylkesdirektøren mener det utførte arbeidet har bidratt til å heve kompetansen og sikre elevenes rettigheter. Arbeidet med kompetanse i mobbesaker kan likevel aldri sies å være ferdig, og fylkesdirektøren kommer til å fortsette å arbeide for å ivareta elevene i den videregående skolen i Rogaland.

Fylkesdirektørens innstilling

Saken tas til orientering.

Eiliv Fougner Janssen
fylkesopplæringssjef

Randi Hummervoll
Seksjonssjef

Bakgrunn for saken

I sin årsrapport for 2021, hevder mobbeombudet at det er manglende kompetanse på mobbesaker i de videregående skolene i Rogaland. I fylkestingets behandling av årsrapporten viste de til sitt enstemmige vedtak fra 10/12-2019, der de ba om en sak til opplæringsutvalget om hva som gjøres for å sikre at de videregående skolene har god kompetanse på mobbesaker, og ba fylkesdirektøren følge opp dette vedtaket.

Problemstilling

Fylkesdirektøren presenterer i denne saken det arbeidet som er gjort for å heve skolenes kompetanse i mobbe- og skolemiljø saker i perioden siden våren 2020.

Saksopplysninger

Arbeidet med mobbe- og skolemiljø saker er omfattende. Etter opplæringsloven § 9A-3 skal arbeidet med slike saker være kontinuerlig. Fylkesdirektørens viktigste verktøy for å følge opp arbeidet i skolene, er fylkeskommunens rutinedokumenter og styringsdialogen med skolene. Fylkesdirektøren har også samarbeidet med statsforvalteren og mobbeombudet om webinar og hatt særlig fokus på skolemiljøtematikken i kurs og på rektorsamlinger. En oppsummering av de viktigste tiltakene følger nedenfor.

Arbeid for å styrke rutinene

Høsten 2021 startet fylkesdirektøren et revideringsarbeid av fylkeskommunens rutinedokument for arbeid med elevers rett til et trygt og godt skolemiljø. I november ble det satt ned en gruppe der representanter for opplæringsavdelingen, mobbeombudet, fylkets hovedverneombud, hovedtillitsvalgt fra Utdanningsforbundet og en representant for rektorene deltok. Formålet var å kartlegge hvordan rutinedokumentet kunne oppdateres for å ivareta alles rettigheter i større grad. I arbeidet ble det blant annet utviklet tydeligere rutiner som skulle gjøre det lettere for skolene å vite hvordan de skulle håndtere mobbe- og skolemiljø saker. Det ferdigreviderte dokumentet ble publisert til skolene 26/1-2022.

For å sikre at fylkesdirektøren ved opplæringsavdelingen ivaretar sin plikt til å føre internkontroll, er det arbeidet med rutiner for å tydeliggjøre hvordan saker om mobbing og skolemiljø skal arkiveres i arkivsystemet. Dette vil gjøre det lettere for fylkesdirektøren å kontrollere og følge opp, og skaper dermed enda et lag med sikkerhet for elevene. De presiserte arkiveringsrutinene ble offentliggjort til skolene i august 2022.

Arbeid for å øke kompetanse hos ledelse og tillitsvalgte

6/9-2021 ble opplæringsavdelingen kontaktet av statsforvalteren med anmodning om å delta i arbeid med et webinar om skolemiljø med utgangspunkt i opplæringslovens kapittel 9A. Hovedfokus for webinarret var kapittel 9As aktivitetsplikt, voksenkrenking etter § 9A-5 og håndheavingsordningen etter § 9A-6. Målgruppen var skoleledere. På innspillsmøtet før webinarret deltok to ansatte fra opplæringsavdelingen sentralt og en rektor. Webinarret ble gjennomført 28/1-2022, og alle offentlige videregående skoler i Rogaland deltok.

På rektorsamling 24/2-2022 var ett av temaene «Gjennomgang og casebasert arbeid med Rutinedokumentet for å sikre elevene et trygt og godt skolemiljø». I arbeidet med dette temaet ble først noen rektorer invitert til å fortelle om egne erfaringer med hvordan de hadde håndtert saker der elever ikke hadde hatt et trygt og godt skolemiljø, og deretter arbeidet alle med case-oppgaver som de skulle løse med utgangspunkt i rutinedokumentet. Formålet var å gjøre rektorgruppen godt kjent med rutinedokumentet og la dem forsøke å arbeide med det i praksis. Det ble også formidlet til rektorgruppen at de måtte se fylkesdirektøren som en ressurs de kunne samarbeide med for å løse skolemiljøssaker.

31/3-2022 gjennomførte fylkesdirektøren ved opplæringsavdelingen et webinar for skolenes ledelse og tillitsvalgte. Deltakelse var obligatorisk. Formålet var å få i gang flere refleksjoner rundt elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø og å få skolene til å aktivt arbeide med implementering av rutinedokumentet på sin skole. Statsforvalteren var invitert inn, og deltok ved å informere om egen rolle i skolemiljøssaker, erfaringsdeling om hvilke deler av arbeidet som kunne ha svakheter og kort informasjon om et kommende tilsyn. Også mobbeombudet ble invitert, slik at hun fikk anledning til å presentere seg selv og sin rolle til en større gruppe ansatte. Det videre arbeidet gikk ut på at skolene skulle forholde seg aktivt til rutinedokumentet og kartlegge hvordan de måtte gå frem for å få det godt implementert i sine lokale rutiner. Skolen har etter webinarer tatt dette arbeidet videre på den enkelte skole.

Arbeid for å heve kjennskap til reglene hos ansatte, elever og foresatte

7/6-2022 publiserte fylkesdirektøren ny informasjon på skolenes inter- og intranettsider. Informasjonen på intranettsidene er en kort forklaring av regelverket for elever og foresatte, der målet er at de lettere skal kunne ivareta egne rettigheter. Informasjonen på intranettsidene er rettet mot de ansatte i skolene, og forklarer kort om rettigheter, plikter og rutiner i forskjellige saker.

Arbeid for å øke kompetansen i møte med russetiden

Våren 2020 opprettet fylkesdirektøren en *sentral tiltaksgruppe* (STG). STG består av representanter fra kommunen (ved SLT-koordinatorer), politi, fylkeskommunen, Utdanningsforbundet, mobbeombudet og russettiden gjennom representanter for ungdommens fylkesråd (UFR). Mandatet er å *forme og følge opp en strategi for russefeiringen i regionen*. STGs arbeid bidrar til å styrke det arbeidet skoleeier gjør for at elevene i videregående skole skal ha det trygt på skolen, være trygge i klassen og ha et best mulig læringsmiljø.

Planlagt arbeid som vil heve kompetansen ytterligere

23/5-2022 tok statsforvalteren kontakt og inviterte fylkesdirektøren ved opplæringsavdelingen til å bidra i et nytt webinar. Webinaret skal ha fokus på det kontinuerlige og forebyggende arbeidet for å sikre trygt og godt skolemiljø og elevinvolvering i dette arbeidet. Rogaland fylkeskommune deltar i dette arbeidet ved at en av våre skoler deler egne erfaringer med arbeidet. Webinaret skal gjennomføres høsten 2022, og målgruppen er skoleledere og -eiere i skole og barnehage. Skolene i Rogaland forventes å delta på webinaret for å få ytterligere innspill til hvordan elevene kan ivaretas stadig bedre.

Fylkesdirektøren arbeider videre med å utvikle rutiner for hvordan skoleeier kan bidra til at skolene gjennomfører undersøkelser i skolemiljøssaker på en god måte. Formålet

med disse rutinene vil være å sørge for at ressurspersoner i sentraladministrasjonen aktivt bidrar i saker om mobbing og skolemiljø når det er nødvendig.

Fylkesdirektørens vurderinger

Siden våren 2020 har fylkesdirektøren ved opplæringsavdelingen gjort mye for å styrke arbeidet for elevenes rettigheter i mobbe- og skolemiljøsaker. Tiltakene treffer bredt, og bidrar til at de gode rutinene er kjent gjennom hele organisasjonen.

De stadig styrkede tiltakene vil trolig ha positiv effekt på elevenes skolemiljø. Fylkesdirektørens fokus på å knytte opplæringsavdelingen sentralt til oppgaveløsingen på skolene i enda større grad fremover, vil forhåpentligvis gi skolene større trygghet, og dermed sørge for at arbeidet blir enda bedre i tiden som kommer.

Konklusjon

Rogaland fylkeskommune arbeider godt, kontinuerlig og målrettet for å sikre elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø. De målbare tallene viser at arbeidet sentralt og i skolene i stor grad er godt egnet til å ivareta elevene.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/49076-1
Saksbehandler: Live Hegelstad
Avdeling: Seksjon for opplæring i skole OPS

Utvekslingsår til utlandet

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
45/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget

Vedlegg:

- 1 Saksprotokoll FT
- 2 Godkjenning av tidligere bestått videregående opplæring i Norge og utlandet Udir-6-2012

Sammendrag

Denne saken presenterer og drøfter flere problemstillinger knyttet til det å være utvekslingselev. Tallet på elever som velger å ta et år som utvekslingselev har vært stabile, med unntak av de to pandemiårene. Sammenlignet med andre fylker er det færre elever som tar vg2 i utlandet.

Fylkesdirektørens innstilling

Saken tas til orientering.

Eiliv Fougner Janssen
fylkesopplæringssjef

Randi Hummervoll
Seksjonssjef

Bakgrunn for saken

I vår (FT 26.04) sak 3/22 ønsket Jonas Andersen Sayed (KRF) en videre drøfting av situasjonen rundt helårsutvekslingselever: *«Fylkestinget ber om en sak til opplæringsutvalget som viser og drøfter utviklingen i antall elever som reiser på helårige utvekslingsprogram fra videregående skoler i Rogaland.»*

Dette kom som følge av en interpellasjon (se vedlegg) som gir en oversikt over hvor mange helårs utvekslingselever Rogaland fylkeskommune har hatt i løpet av de siste fem årene, og beskriver de krav og regler som foreligger for disse elevene.

Problemstilling

Denne saken drøfter og belyser utviklingen i antall elever som reiser på helårs utvekslings program fra Rogaland.

Saksopplysninger

Vi viser til udir.no og Godkjenning av tidligere bestått videregående opplæring i Norge og i utlandet Udir-6-2012 (se vedlegg og lenke litt lenger ned).

Dette skrivet informerer om regelverket knyttet til godkjenning av tidligere bestått videregående opplæring i Norge og i utlandet.

Et skoleår i utlandet har mange utfordringer. Alle elever som drar på helårsutveksling i fra Rogaland fylkeskommune bruker private organisasjoner som ordner det praktiske ved utvekslingen. Ved hjelp av sine kontakter finner de skoler, vertsfamilier og hjelper med å bestille flybilletter og gir informasjon om hva eleven kan forvente av både skole og vertsfamilie. Dette fungerer vanligvis bra. Elevene får også mye informasjon og hjelp av karriererådgiverne på skolen der de går vg1.

Antall elever som har vært på helårs utveksling de siste 5 årene:

2017/2018 Ca. 54
 2018/2019 Ca. 59
 2019/2020 Ca. 51
 2020/2021 Ca. 5 Første år med koronapandemi
 2021/2022 Ca. 22 Andre år med koronapandemi.

I denne saken ser vi bort fra de to pandemiårene da det vær svært få som dro på utveksling på grunn av utfordringer knyttet til pandemien.

Både elever fra studieforberevende og yrkesfaglige programmer kan få godkjent opplæring tatt i utlandet. I Rogaland fylkeskommune er det primært elever fra studieforberevende skoler som drar på helårs utveksling. Dette skyldes nok at det er strengere krav til godkjenning av fag på yrkesfaglige studieretninger.

Utenlandsk yrkesfaglig opplæring vil kunne ha et annet innhold enn tilsvarende opplæringsløp i Norge, og vurderingen av om det er forsvarlig å bygge videre på en yrkesfaglig opplæring fra utlandet kan være vanskeligere for yrkesfaglige utdanningsprogram enn når det gjelder studieforberevende.

Gjennomgående vil det derfor kanskje ikke være like lett å få godkjent yrkesfaglig opplæring fra utlandet som det er for elever som har gjennomført studieforberedende utdanningsprogram.
Udir – 6 – 2012 (se lenke nedenfor)

<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/vitnemal/udir-6-2012/hele-opplaringsar-utland/>

Utfordringer knyttet til helårs elevutveksling for elever på studieforberedende skoler:

- Godkjenning av fag de tar i utlandet
- Opptak til vg3.
- Vitnemålet etter vg3.
- Økonomi.

Godkjenning av fag.

Det er skolene som informerer elevene i løpet av vg1 om hva de må tenke på når det gjelder fagkombinasjoner som tas i utlandet. Fag som er avsluttende på vg2 må i noen tilfeller tas som privatist etter at de er kommet hjem.

Dette vil særlig dreie seg om fellesfag hvor det settes standpunkt karakter på Vg1 eller Vg2. En elev kan altså få godkjent et opplæringsår i utlandet som Vg2, men må ta noen fag som privatist eller elev etter hjemkomst for å oppfylle kravene til vitnemål eller fag-/svennebrev etter forskrift til opplæringsloven §§ 3-39, 3-41 og 3-48 . Vi minner her særskilt om at elever som søker om å få godkjent et opplæringsår i utlandet som Vg2, og som ikke har hatt likeverdig opplæring i fremmedspråk og geografi i utlandet, må ta fremmedspråk og/eller geografi enten som privatist eller som elev i Vg3.

Udir – 6 – 2012 (se lenke nedenfor)

<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/vitnemal/udir-6-2012/hele-opplaringsar-utland/>

Gjennomgående fag som norsk og historie må elevene selv ta ansvar for følge opp mens de er på utveksling.

Mange elever ser nok det å ta fag på egenhånd, og som privatist som utfordrende. Dette kan være en grunn til at noen lar være å søke seg til et utvekslingsår.

Opptak til vg3.

Elever som har vært på utveksling i vg2 har ikke fortrinn til elevplass på den skolen de gikk vg1. Inntaket skjer ved at elever som gikk vg2 på skolen har førsteprioritet. elever som kommer fra utlandet tilbys ledige plasser. Usikkerheten rundt skoleplass i vg3 kan nok oppleves som utfordrende for mange elever.

Vitnemål etter vg3.

Elever som har vært på utveksling i Vg2 vil ikke få karakterer på vitnemålet i de fagene som er tatt i utlandet. For noen av elevene oppleves dette utfordrende med

tanke på poeng beregning ved inntak til høyere utdanning. Det er ikke noe som tyder på at dette i realiteten er et stort problem.

Økonomi.

Den økonomiske siden av å være utvekslingselev kan være en årsak til at elever ikke drar på helårs utveksling. Selv om en kan få lån og stipend i lånekassen vil det ikke dekke alle utgiftene en må regne med i løpet av året. Det er estimert rundt kr 100 000,- i utgifter, inkludert reise, opphold, lommepenger, betaling til organisasjoner som organiserer utvekslingen og lignende.

Eksempel på alternativ organisering av utvekslingsopphold - Vestland fylkeskommune.

Vestland fylkeskommune har valgt å organisere utveksling på vg2 ved å opprette en egen utenlandsklasse.

Elevene søker om opptak i utenlandsklassen gjennom VIGO. Fylkeskommunen har forhåndsgodkjente avtaler med skoler i forskjellige land som de samarbeider med. Dette letter godkjenning av fag og gir fylket god oversikt på hvor mange som er borte hvert år. Elevene får også oppfølging underveis. Det er skoler som har fått ansvar som «koordinatorskole» og har det praktiske ansvaret for hvert sitt land. Disse skolene legger til rette for at elevene skal kunne holde seg oppdatert på fag de må ha på norsk vg2, som de ikke får i utlandet.

I lenken nedenfor er den informasjon som Vestland fylke har på sin side om utenlandsklassen.

<https://www.vestlandfylke.no/utdanning-og-karriere/elev/vg2-i-utlandet/>

Skolene i Vestland fylkeskommune har også en rådgiver i sentraladministrasjonen som hjelper dem med gjennomføringen, selv om det er koordinatorskoler som har det praktiske ansvaret for å hjelpe elevene.

Fylkesdirektørens vurderinger

Det er i saksfremlegget orientert om de utfordringene som er knyttet til det å ta et utvekslingsår i utlandet. Utfordringen fremover vil være å få frem alt det positive ved utvekslingen. Elevene får utfordret seg selv ved å reise ut på egenhånd, de får utviklet gode språkferdigheter, og får kunnskaper om kultur og samfunn i andre land. Elever som har vært på utveksling vil ofte ha etablert gode nettverk som kan være nyttige senere i livet. Fylkesdirektøren vurderer det slik at de to siste årene, som har vært preget av pandemien, har satt arbeidet med internasjonalisering generelt tilbake, og at dette også har preget antallet elever som reiser på utveksling. Målet må i første omgang være å komme opp på samme nivå som før pandemien.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2021/59198-13
Saksbehandler: Lars Jørgen Skolem
Avdeling: Seksjon for opplæring i skole OPS

Avslag på søknad om forsøksordning der all kjøreopplæring blir unntatt fraværsgrensen

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
46/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget
72/2022	20.10.2022	Ungdommens fylkesråd
117/2022	25.10.2022	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Søknad om forsøk - All kjøreopplæring blir unntatt fraværsgrensen - Rogaland.pdf

Sammendrag

I samsvar med vedtak i sak 16/2021 i fylkestinget har fylkesdirektøren søkt Utdanningsdirektoratet om å få gjennomføre en toårig forsøksordning der all kjøreopplæring blir unntatt fraværsgrensen.

Saken har vært behandlet hos Utdanningsdirektoratet og Kunnskapsdepartementet, og søknaden ble avslått. Begrunnelsen for avslaget er at Utdanningsdirektoratet skal utrede endringer i fraværreglene og sende disse på høring høsten 2023. Det vil derfor ikke vil være mulig for Utdanningsdirektoratet å nyttiggjøre seg erfaringer fra et eventuelt forsøk i Rogaland.

Fylkesdirektørens innstilling

Saken tas til orientering.

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Eiliv Fougner Janssen
fylkesopplæringssjef

Bakgrunn for saken

Med bakgrunn i en bekymring for at elever kunne få utfordringer med å balansere opplæring og kjøreopplæring, ble det i fylkestinget sak 16/2021 vedtatt at Rogaland fylkeskommune skulle søke departementet om en forsøksordning der kjøreopplæringen ikke gir fravær fra den videregående opplæringen.

Problemstilling

Fylkesdirektøren presenterer i denne saken arbeidet med søknaden om forsøksordning og svaret fra Utdanningsdirektoratet.

Saksopplysninger

Etter interpellasjon i Fylkestinget ble det i sak 16/2021 vedtatt å søke om en forsøksordning der kjøreopplæringen ikke gir fravær fra den videregående opplæringen. Fylkesdirektøren har i arbeidet med søknaden gitt både offentlige og private videregående skoler, i tillegg til representanter for de ansatte og Elevorganisasjonen, anledning til å uttale seg om behovet for ordningen.

Søknaden ble sendt til Utdanningsdirektoratet 21/1-2022, og direktoratet har behandlet søknaden og sendt den videre til Kunnskapsdepartementet. Utdanningsdirektoratet sendte avslag på søknaden 5/7-2022.

Utdanningsdirektoratet har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet fått i oppdrag å utrede endringer i fraværsreglene og sende disse på høring høsten 2023. I sitt avslag skriver Utdanningsdirektoratet at de på grunn av tidsaspektet ikke kan nyttiggjøre seg eventuelle erfaringer fra en forsøksordning i Rogaland. Ettersom det foregår arbeid med endring av gjeldende regler, mener Utdanningsdirektoratet at det er lite hensiktsmessig å innvilge forsøk på dette området. Av denne grunn har Utdanningsdirektoratet avslått søknaden fra Rogaland fylkeskommune.

Beslutningen regnes ikke som et enkeltvedtak i forvaltningslovens forstand, og kan ikke påklages.

Konklusjon

Utdanningsdirektoratet har gitt avslag på søknaden om forsøksordning.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/48842-1
Saksbehandler: Hilde Blesvik
Avdeling: Seksjon for opplæring i skole OPS

Sommerskolen 2022 - orientering om gjennomføring

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
85/2022	03.10.2022	Fylkesrådet for funksjonshemmede
47/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget

Vedlegg:

Sammendrag

Saken orienterer om gjennomføring og resultater i årets Sommerskole.

Fylkesdirektørens innstilling

Saken tas til orientering.

Eiliv Fougner Janssen
fylkesopplæringssjef

Randi Hummervoll
seksjonssjef

Bakgrunn for saken

Sommerskolen i Rogaland ble første gang gjennomført i 2006. De første årene var den et tilbud til elever på yrkesfaglige utdanningsprogram som hadde karakteren 1 i matematikk eller naturfag.

Fylkestinget besluttet i møte 11.06.2019, sak 54/2019 følgende:

1. Tilbudet med sommerskole for elever med karakteren 1 utvides til også å omfatte elever i studiespesialiserende utdanningsprogram og elever med ikke vurdering (IV) i begge utdanningsprogram.
2. Tilbudet gjelder for fellesfagene med lokalgitt eksamen, hvor minst 10 elever har karakter 1 eller IV.
3. Tilbudet iverksettes så langt det er mulig fra skoleåret 2018/19.
4. Kostnadene spilles inn og vurderes i forbindelse med ordinær budsjettprosess.

Problemstilling

Gjennom denne saken ønsker fylkesdirektøren å orientere om gjennomføring og resultater av årets Sommerskole.

Saksopplysninger

Sommerskolen 2022 ble gjennomført fra 16. til 29. juni på to skoler, Bryne videregående og Bergeland videregående. Karmsund videregående skole var involvert i planleggingsprosessen, men ble ikke igangsatt på grunn av for liten påmelding i nordfylket. Det ble tilbudt undervisning i 14 ulike fag fordelt med syv fag på yrkesfaglige studieretninger og 6 fag på studieforberedende/studiespesialiserende utdanningsprogram.

90 prosent av elevene på årets Sommerskole bestod det faget de var elev i. Påmeldingen i år var vesentlig mindre enn de siste fem årene. 67 elever gjennomførte, 21 av disse gikk på matematikkurs uten eksamen. 46 elever gikk opp til eksamen i ulike fag og 41 av disse bestod. Til sammenligning var det i fjor 119 elever som gikk opp til eksamen.

Det er naturlig å se den lave påmelding i sammenheng med skolenes bruk av tilskuddsmidler (koronamidler) til gjennomføring tildelt fra HK-dir. I tillegg er det nå tredje året eksamen er avlyst i videregående skole, noe som har gjort at lærerne har hatt bedre tid til å få satt en standpunktkarakter, der det har vært mulig.

Årets Sommerskole tilbød undervisning etter både gammel (LK-06) og ny læreplan etter kunnskapsløftet (LK-20). Som eksempel kan nevnes samfunnsfag der gruppen bestod at elever fra yrkesfaglig og studieforberedende/studiespesialiserende utdanningsprogram og elever som er elev nå etter nye læreplaner, og elever som har

gått ut med gamle. I flere fag ble det også undervist i fag som nå har differensierte læreplaner på ulike utdanningsprogram. Denne utfordringen tok lærerne på strak arm.

Denne situasjonen vil ikke være så krevende i kommende år. Neste år vil det bare være fag som ligger i vg3 som er mulig å tilby etter læreplanen fra LK-06, og da bare for elever med IV.

Som et forsøk ble også tilbudt et kurs i matematikk uten eksamen for vg1, alle utdanningsprogram. I dette faget har ikke Sommerskolen lenger anledning til å gjennomføre eksamen fordi faget etter læreplanen i kunnskapsløftet (LK-20) har en trekk ordning med skriftlig sentralt gitt eksamen. På disse kursene var det 21 elever fordelt på de to skolene. Disse elevene tar eksamen i høst enten som elever med ny og utsatt eksamen eller som privatister. De får oppfølging i forkant av eksamen fra den læreren og assistenten de hadde på Sommerskolen. Dette tilbudet må vi evaluere når resultatene er klare i slutten av november. Det er naturlig å se dette i sammenheng med andre tiltak knyttet til gjennomføring.

Gjennomføringen er høy også i år og evalueringen blant elever og lærere peker på læringsfellesskapet, læringstrykket og en utvidet individuell tilrettelegging som faktorer som spiller inn. Flere av elevene forteller at de opplevde å «forstå faget», eller «knekke koden» i faget de har slitt med gjennom skolegangen.

Det var i år tenkt å etablere et eget kurs i engelsk for elever med minoritetsspråklig bakgrunn. Påmeldingen til engelskfaget var liten. I den gruppen som startet opp hadde alle minoritetsspråklig bakgrunn, og lærerne arbeidet ut ifra den forutsetningen.

Elevstatus og konsekvenser for vitnemål

Sommerskolen tar inn både elever med karakteren 1 og ikke vurdering (IV). Disse gruppene har ulike rettigheter og denne statusen avgjør eksamensformen.

Elever som gikk opp til eksamen fordelt etter elevstatus:

Karakteren 1	Ikke vurdering IV
22	24

Elever med IV gjennomfører en privatisteksamen og får kun den karakteren på vitnemålet. En elev som har fått 1 i faget går opp til en ordinær eleveksamen og beholder karakteren 1 i tillegg til den de får på Sommerskolen. Dette får negative konsekvenser for poengsummen på vitnemålet deres. En så spesifikk og teknisk ting er vanskelig å kommunisere til elevene når de melder seg på.

Elever som går opp som privatister meldes opp gjennom privatistportalen i VIS. Disse kan dermed ikke gå opp samme høst for eventuelt å forbedre karakteren. Dette gjelder hos oss de elevene som strøk på Sommerskolen. De må vente til neste vår før de får anledning til å gå opp til eksamen i faget igjen. Dette fordi karakteren fra Sommerskolen er registrert på høsthalvåret.

Utfordringen er altså at det å ta eksamen på Sommerskolen ikke er entydig positivt hverken for elever med 1 eller privatister med IV. Disse dilemmaene drøftes jevnlig med privatistkontoret, eksamensansvarlig, VIS ansvarlig og DU. Det er likevel slik at det er få elever som stryker på Sommerskolen og dermed er det ikke et stort antall elever som får kjenne på disse konsekvensene.

Fylkesdirektørens vurderinger

Fylkesdirektøren vurderer at den høye gjennomføringen på Sommerskolen har sin begrunnelse i den gode tilrettelegging det er mulig å få til innenfor de gitte rammene. Elevene opplever mestring i fag der de har hatt utfordringer. Opplevelsen av å være sammen med andre som er i samme situasjon viser seg å øke motivasjonen og gjøre læringen mer effektiv.

Konklusjon

Det anbefales at fagtilbudet på Sommerskolen justeres etter at nye læreplaner i LK-20 er innført. Nye eksamensformer gir også Sommerskolen nye rammebetingelser, noe som kan føre til behov for endringer i organiseringen av tilbudet.

Det er flere dilemma knyttet til føring av karakterer og konsekvenser for elevenes poengsum på vitnemålet som bør drøftes.

Fylkesdirektøren ser at det neste år igjen bør vurderes om det kan gis et spesielt tilbud til minoritetsspråklige elever i engelsk hvis påmeldingen tilsier det.

Det anbefales at tilbudet videreføres etter de nevnte vurderingene.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/49872-1

Saksbehandler: Lasse Eide

Avdeling: Seksjon for veiledning og livslang læring VLL

Videregående opplæring for voksne - Status og framtid

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
51/2022	29.09.2022	Yrkesopplæringsnemnda
83/2022	03.10.2022	Fylkesrådet for funksjonshemmede
48/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget
118/2022	25.10.2022	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Gjennomføringsrapport VGO for voksne 2020-2021

Sammendrag

Fylkeskommunen tilbyr videregående opplæring (VGO) for voksne etter opplæringsloven § 4A-3. Antall søkere og deltakere i opplæring har økt på grunn av koronapandemien og tilskudd som forskutterer Fullføringsreformen og utvidede rettigheter foreslått i ny opplæringslov.

Opplæringstilbudet styrkes for å møte deltakere med svakere forutsetninger og økt behov for tilrettelegging. Bredden i tilbudet er under utvidelse for å kunne møte samfunnets behov for kompetanse, og organisasjonen utvikles for å tilpasse seg framtiden. Gjennom tilskuddsordninger er de økonomiske rammene utvidet, men det må sikres en varig og stabil finansiering av VGO for voksne.

Fylkesdirektørens innstilling

Sak om status og framtid for videregående opplæring for voksne tas til orientering.

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Eiliv Fougner Janssen
fylkesopplæringssjef

1. Bakgrunn for saken

- Fylkeskommunen tilbyr videregående opplæring (VGO) for voksne etter opplæringsloven § 4A-3. Ansvar er plassert i opplæringsavdelingen, fra medio oktober 2022 i seksjon for dimensjonering og inntak.
- Voksenopplæringssentrene (VO-senter) ved Karmsund vgs., Stavanger offshore tekniske skole (SOTS), Bryne vgs., Dalane vgs., Strand vgs. og Sauda vgs. har ansvar for å koordinere, gjennomføre og utvikle opplæringstilbudet i sin region.
- Regjeringen har gjennom Utdanningsløftet og Fullføringsreformen satt søkelys på livslang læring med nye oppgaver og muligheter for fylkeskommunen som vil få konsekvenser for tilbudet, organisering og dimensjonering.
- Forslag til ny opplæringslov var på høring høsten 2021. Ny lov skal vedtas sommeren 2023 og trer i kraft fra august 2024.

2. Problemstilling

Fylkesrådmannen vil orientere om status for VGO for voksne i Rogaland, endringene som er i gang og framtidige prioriteringer og tiltak.

3. Saksopplysninger

Fylkeskommunen tilbyr VGO for voksne etter opplæringsloven § 4A-3. I tillegg til å gi tilbud til de med voksenrett eller loven, gis følgende grupper opplæringstilbud og legges til grunn ved dimensjoneringen, jfr. vedtak i FT-sak 67/16 og 31/20:

- Søkere som har fullført, men ikke bestått VGO i Norge.
- Søkere som har gjennomgått allmenn grunnopplæring i utlandet i minst 9 år, uten å ha opplæring i engelsk (må ha B1 i norsk).
- Minoritetsspråklige med godkjent bachelor fra hjemlandet, men som ikke tilfredsstiller språkravet. Får tilbud om opplæring i norsk og engelsk.

NAV, kommuner og bedrifter kan kjøpe opplæring for kandidater uten rett. Ledige plasser fylles opp med voksne uten rett etter en prioritert rangering av ulike grupper, og det er rutiner for å fylle opp eventuelle restplasser.

Voksne kan gjennom realkompetansevurdering få godkjent fag de ikke har hatt opplæring i. Vurderingen er gratis for de med voksenrett. Når den voksnes realkompetanse er fastsatt, skal vedkommende få tilbud om opplæring i fag de ikke får godkjent fram til innvilget sluttkompetanse.

Opplæringstilbudet skal være tilpasset behovet til den enkelte, men voksne har ikke rett til spesialundervisning. Det er ikke søknadsfrister ved inntak til VGO for voksne. Fylkeskommunen kan ikke ha ventelister, og skal gi opplæringstilbud innen rimelig tid.

3.1 Omfang VGO for voksne

Som omtalt blant annet i FT-sak 69/2021, er det på nasjonal basis svakheter i statistikken for VGO for voksne, og det er ingen sentral styring for hvordan antall søkere skal registreres i de fylkesadministrative systemene. Statistikken som blir presentert i denne saken, er en oppfølging av tilsvarende tall fra tidligere statusrapporter.

Alle som søker VGO for voksne registreres i dataverktøyet VigoVoksen. Dette gjelder både nye søkere (førstegangssøkere) og de som søker på nytt. Nedenfor følger tabell 1 som viser utviklingen i antall nye søkere i perioden 2017-2021.

	2017	2018	2019	2020	2021	Endring 2017- 2021	Endring 2020- 2021
Søkere med rett	878	752	673	639	660		
Søkere uten rett	561	501	506	481	657		
Søkere - rett ikke avgjort ¹	103	218	239	237	314		
Nye søkere totalt	1 542	1 471	1 418	1 357	1631	+ 5,8 %	+ 20,2 %
Mino.språklige søkere	664	729	667	1 040	745	+ 12,2 %	-28,4 %
Realkompetansevurdert	295	302	279	325	251	-14,9 %	-22,8 %

Tabell 1: Antall nye søkere VGO for voksne 2017-2021

Fra en nedgang i søkertallet 2017-2020, fikk vi en kraftig oppgang på 20,2 % fra 2020 til 2021. Av erfaring vet vi at situasjonen i arbeidsmarkedet og innvandringen er de to faktorene som har størst betydning for utviklingen i søkertallene. Økningen i 2021 er et klart utslag av den store økningen i arbeidsledigheten, spesielt permitterte, under koronapandemien.

Selv om rettsstatus ikke er endelig avgjort for alle søkere² ser vi at det er stor økning av søkere både med og uten voksenrett. Andelen av minoritetsspråklige går ned i 2021, og det henger naturlig sammen med lavere innvandringstall over flere år. Det er imidlertid grunn til å anta at måten minoritetsspråklige registreres på (telt på registrert morsmål) fører til underrapportering, og at den reelle andelen minoritetsspråklige søkere er høyere.

¹ I kategorien «Søkere – rett ikke avgjort» ligger det trolig en del kandidater med voksenrett, men hvor vi venter på dokumentasjon for å få avklart rettsstatus. Tallet for «Søkere med rett/uten rett» for 2021 er derfor ikke endelig.

Antall realkompetansevurderingen viser en synkende trend. Her er det imidlertid oppdaget feil i registreringen for de to siste årene, og det jobbes derfor med å få på plass oppdaterte og korrekte tall.

Gjennom tilskuddsmidlene som det redegjøres for seinere i saken, kan fylkeskommunen gi flere voksne muligheter til å fullføre VGO. Informasjon om dette kombinert med det økende behovet har gitt utslag i flere søkere. For å se hvordan utviklingen har vært inn i 2022 og en periode med svært lav arbeidsledighet, har vi i tabell 2 hentet ut tall for perioden 01.01.-20.08.22 og sammenliknet disse med samme periode i 2020 og 2021.

	2020 01.01-31.08	2021 01.01-31.08	2022 01.01-31.08	Endring 2021-2022
Søkere med rett	465	554	330	
Søkere uten rett	346	528	422	
Søkere – rett ikke avgjort	151	233	393	
Nye søkere totalt	962	1 315	1 145	-12,9 %

Tabell 2: Antall nye søkere VGO for voksne 2020-2022 for perioden 01.01-31.08.

Som forventet er det en nedgang i søkertallet fra 2021 til 2022 pga. bedringen i arbeidsmarkedet. Søkertallet for 2022 ligger imidlertid fortsatt 19 % over tallet for 2020.

Det er også et stort antall voksne som søker VGO på nytt. Dette antallet har økt betydelig de to siste årene på grunn av tilskuddsmidlene. Tabell 3 nedenfor inkluderer både nye søkere og de som søker VGO for voksne på nytt.

	2020 01.01-31.08	2021 01.01-31.08	2022 01.01-31.08	Endring 2021-2022
Nye søkere (fra tabell 2)	962	1 315	1 145	
Søker på nytt	479	630	709	
Søkere totalt	1 441	1 945	1 854	-4,7 %

Tabell 3: Antall søker totalt VGO for voksne 2020-2022 for perioden 01.01-31.08.

Selv om det er en liten nedgang i søkere totalt fra 2021 til 2022, viser økningen på 28,7 % fra 2020 til 2022 at det er stor interesse blant voksne for å fullføre VGO. Vi ser også i tabell 4 at det er et sterkt økende antall deltakere som er underveis i opplæringsløpet sitt i perioden 2017-2021.

	2017	2018	2019	2020	2021	Endring 2017-21	Endring 2020-21
Antall under opplæring	2 377	2 709	2 851	3 206	3894	+ 63,8%	+ 21,5

Tabell 4: Antall under opplæring VGO for voksne

Dette er kandidater som har startet på opplæringsløpet sitt, men som på telletidspunktet ikke har bestått, fullført eller avbrutt opplæringen sin. I tillegg til å inneholde voksne som faktisk deltok på voksenopplæringskurs i 2021, inkluderer tallet også voksne som er lærlinger, venter på å avlegge fag-/svenneprøven, som samler praksis og deltakere som av ulike årsaker har et opphold i sitt opplæringsløp. Voksne som har tatt studiekompetanse etter 23/5-regelen uten at det er lagt inn dato for oppnådd sluttkompetanse er også inkludert i tallene. Kandidater som ikke har hatt aktivitet i løpet sitt de siste tre årene settes automatisk til avbrutt i VigoVoksen, og er derfor ikke inkludert i tallene.

Nasjonal statistikk

Nasjonalt har Udir utarbeidet oversikten nedenfor som viser antall voksne deltakere i videregående skole t.o.m. skoleåret 2020-21³. I denne oversikten er voksne definert som *de som har fått opplæring i eller blitt realkompetansevurdert i minst ett fag på en videregående skole eller på et voksenopplæringssenter*. Statistikken inkluderer ikke voksne som kun er registrert som lærlinger. For å kunne se utvikling over tid for de nye fylkene, har vi selv slått sammen gamle tall for fylkene som er slått sammen.

³ <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-videregaende-skole/voksne/voksne-i-vgo-fylker/>

Fylke	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
Agder	1 039	1 176	1 496	1 416	1249
Innlandet	918	993	1 041	1 148	1359
Møre og Romsdal	621	651	685	721	667
Nordland	1 094	1 200	1 370	1 245	1133
Oslo	1 532	1 442	1 541	1 578	1617
Rogaland	1 009	1 300	1 735	1 598	1747
Troms og Finnmark	550	442	604	579	536
Trøndelag	1 222	1 383	1 726	1 909	1533
Vestfold og Telemark	1 038	1 159	1 330	1 318	1443
Vestland	1 654	1 615	1 653	1 798	1703
Viken	2 463	2 532	2 894	3 275	3340
Hele landet	13 140	13 893	16 075	16 585	16 327

Tabell 5: Voksne deltakere i videregående skole - fylker

Rogaland hadde skoleåret 2020/2021 ifølge Udir sin oversikt 10,7 % av alle voksne som gikk i videregående skole. Rogaland sin befolkning utgjør 8,9 % av Norges befolkning (2019). Oversikten viser også at det i Rogaland er en økning på 9,3 % i antall deltakere fra 2019/2020 til 2020/2021.

3.2 Søkerne til VGO for voksne

Som redegjort for i tidligere politiske saker har det over flere år vært en utvikling i retning av et økende antall deltakere som har svakere forutsetninger for å kunne fullføre VGO. I tillegg ser vi at andelen personer med innvandringsbakgrunn og annet morsmål enn norsk øker. Flere voksne har hatt tilrettelagt opplæring i grunnskole eller videregående skole tidligere. I tillegg ser vi at flere kommer fra grunnskolen for voksne med karakteren 1 i ett eller flere fag. En stadig økende andel av deltakerne som skal ta yrkeskompetanse, har lite eller ingen praksis innen faget de søker sluttkompetanse i. Det er en utfordring å gi komprimert opplæring til deltakere som har svake forutsetninger eller ikke har kompetanse å bygge videre på. Deltakere med kort relevant praksis har også lite grunnlag for å få godkjent fag gjennom realkompetansevurdering.

Fylkeskommunen kan ikke stille krav til norskkompetanse, men kartlegger alle deltakerne i norsk, engelsk og yrkesfaglig matematikk. VO-sentrene gir deretter tilbud om tilpasset opplæring med utvidet timetall og opplæring i læreplan for språklige minoriteter. Søkere uten norsk grunnskole kan bli henvist til sin hjemkommune for mer opplæring i norsk eller engelsk. Flere velger dessverre å starte opplæring i VGO for voksne selv om de ikke er på anbefalt norsknivå, som er B1.

3.3 Opplæringstilbudet VGO for voksne i dag

VGO spesielt organisert for voksne leveres i dag av seks voksenopplæringscenter (VO-senter). Karmsund vgs., SOTS og Bryne vgs. har siden 2018 hatt ansvar for å gjennomføre og utvikle opplæringstilbudet i sin region i samarbeid med de videregående skolene i nærområdet. Fra høsten 2020 ble VO-sentrene i distrikta ved Sauda vgs., Strand vgs. og Dalane vgs. opprettet. Disse har et i tillegg ansvar for veiledning og henvisning til realkompetansevurdering, i tillegg til å gjennomføre og utvikle opplæringstilbudet i sin region. Det vil bli redegjort nærmere for aktiviteten ved VO-sentrene i distrikta i egen politisk sak seinere i høst.

Fylkeskommunen tilbyr i tillegg fag til generell studiekompetanse etter 23/5-regelen, påbyggfagene, og fellesfag til yrkesfag gjennom Nettskolen Rogaland. Tilbudet er viktig for å gi et fleksibelt opplæringstilbud både med tanke på tid, sted og varighet.

VGO for voksne har blitt tilbudt med redusert timetall sammenlignet med ordinær VGO. Noen VG3 kurs innen HO har hatt så lite som 27 % av timetallet, men ellers har kursene variert fra 42 % i programfagene på yrkesfag til 87 % i norsk fellesfag for yrkesfag. Basert på gjennomføringstall og VO-sentrenes erfaring med deltakerne, har vi fra høsten 2022 økt timetallet i en rekke fellesfag og programfag. Det er fortsatt stor variasjon, men nå ligger de fleste kursene fra 50 % opp til fullt timetall.

For å møte det økte behovet for opplæring og tilrettelegging, er det også over tid opprettet flere egne opplæringstilbud for minoritetsspråklige innenfor yrkesfaglige sluttkompetanser. Det er også etablert en ordning med deltakerkontakt (kontaktlærer) for å styrke oppfølgingen knyttet til sosialpedagogiske, praktiske og administrative forhold.

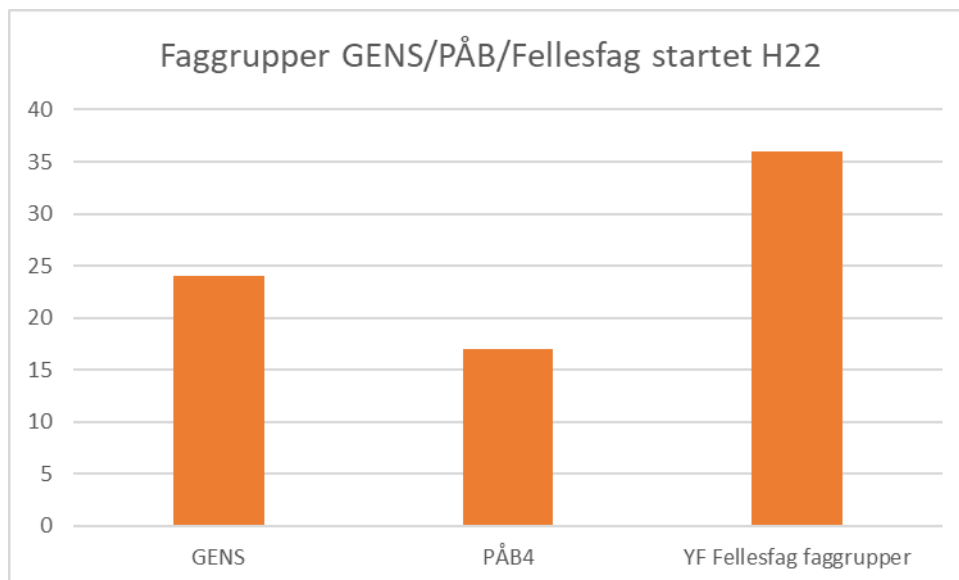
Fylkeskommunen har over tid jobbet for å tilby opplæring i fagområder som gjenspeiler søkerens ønske om sluttkompetanse. Voksenopplæringen har i dag tilbud innenfor

- Studieforbereidende fag (GENS) etter 23/5-regelen⁴
- Fellesfag yrkesfag
- Vg1 Teknologi og industrifag
- Vg2 Industri teknologi/Transport og logistikk/ Kjemiprosess
- Vg1 Bygg og anleggsteknikk
- Vg2 Tømrer/Rørlegger/Anleggsteknikk/KLEM
- Vg1 Helse- og oppvekstfag
- Vg2 Barne- og ungdomsarbeider/Helsefagarbeider/Helseservice
- Vg3 Helsesekretær/Tannhelsesekretær/Apoteketeknikk
- Vg1 Restaurant og matfag

⁴ <https://www.vilbli.no/nb/nb/no/studieforbereidende-opplaering-for-voksne/a/033005>

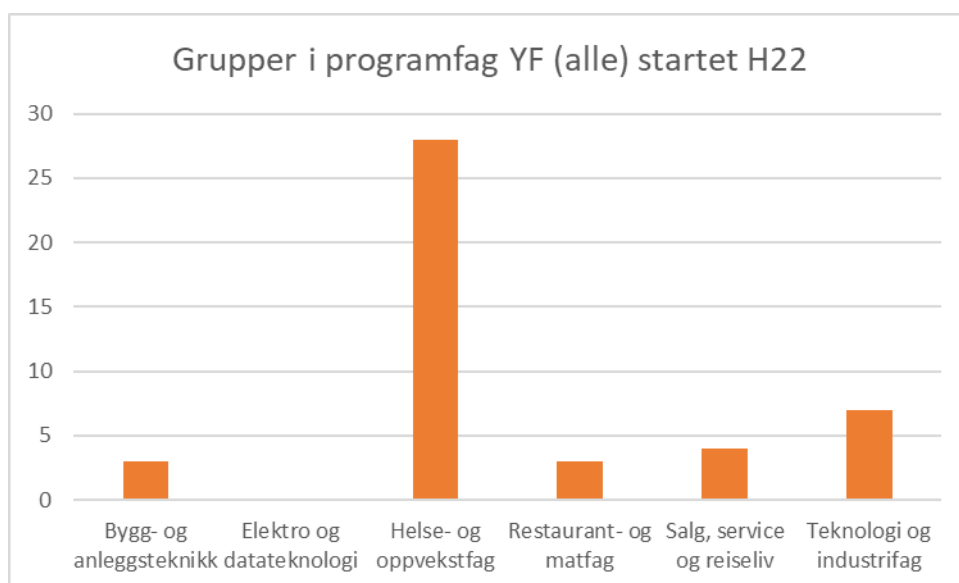
- Vg2 Kokk og servitør
- Vg1 Salg, service og reiseliv
- Vg2 Service, sikkerhet og administrasjon/Salg og reiseliv

Høsten 2022 startet det 24 faggrupper innenfor GENS, samt 16 faggrupper på påbygg. Videre 36 faggrupper innenfor de yrkesfaglige fellesfagene.

Figur 1: Faggrupper GENS, påbygg og fellesfag YF startet høsten 2022

De fleste deltakerne tar fag mot sluttkompetanse innen yrkesfaglige utdanningsprogram. Høsten 2022 startet det 28 grupper innenfor programfag i HO, 7 grupper innen TIF, 4 grupper innen SSR og 3 grupper innenfor henholdsvis BA og RM.

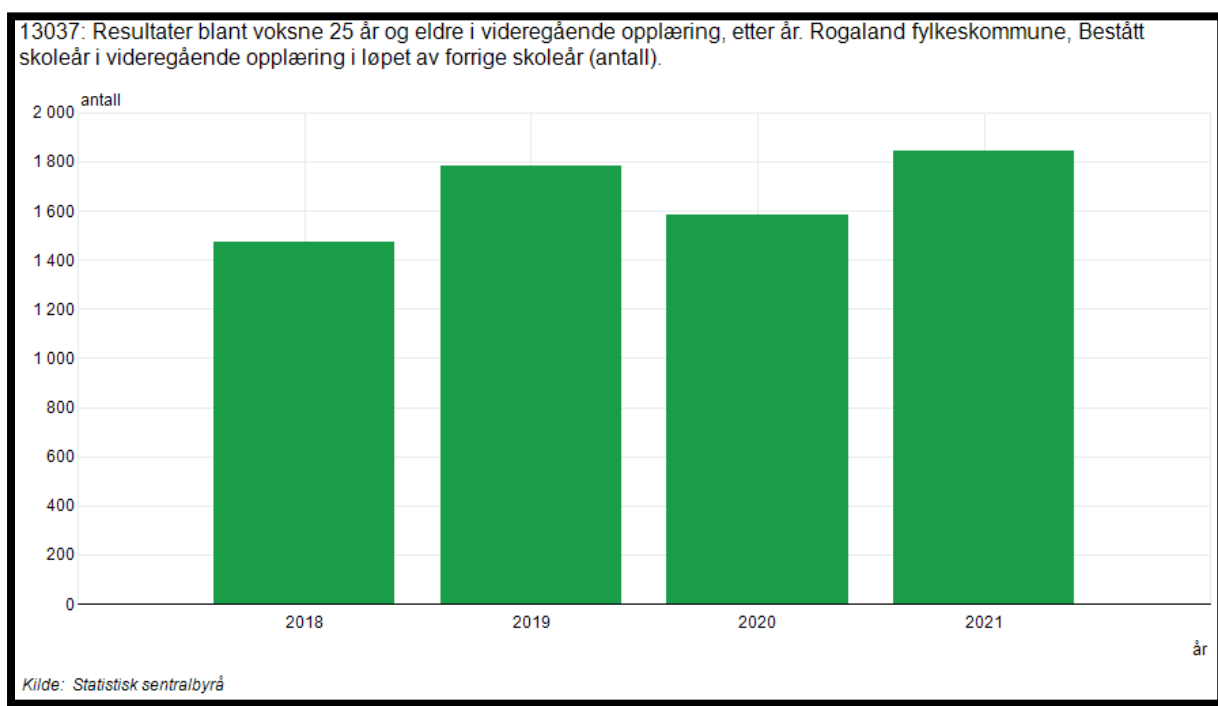
Figur 2: Faggrupper programfag yrkesfag startet høsten 2022

Fylkeskommunen tilbyr 11 av 15 utdanningsprogram på Vg1-nivå, og har dermed en bra bredde i tilbudet på Vg1. Bredden på Vg2-nivå er smalere siden det tilbys kun 11 av ca. 50 programfag (bredden til tilbudet VGO for ungdom i Rogaland). 3 av de 11 er innen HO. Det jobbes med å utvide bredden, med f.eks. Betong og mur, Matros, og Frisør.

3.4 Gjennomføring VGO for voksne

Det utarbeides årlig gjennomføringsrapport for VGO for voksne i Rogaland. Rapporten for skoleåret 2020/2021 som følger vedlagt viser samlede resultater for de som har startet i hvert enkelt fag. Den viser at gjennomføringen i hovedsak er høy både for studieforberevende fag, fellesfag til yrkesfag og programfag yrkesfag. Gjennomføringsrapporten viser også at mer enn 2/3 av deltakerne har annet morsmål enn norsk, og at ca. halvparten av deltakerne er norske statsborgere.

Rapporten viser ikke hvorvidt en deltaker har fullført og bestått i alle fag som den deltar i, eller har oppnådd ønsket sluttkompetanse. Grunnen til dette er at datagrunnlaget generelt i VGO for voksne på lokalt nivå er mangelfullt. Her støtter vi oss på nasjonal statistikk fra SSB (figur 3) som viser at antall voksne som består er stabilt eller øker de siste årene.

Figur 3: Resultater blant voksne 25 år og eldre i VGO i Rogaland fylkeskommune

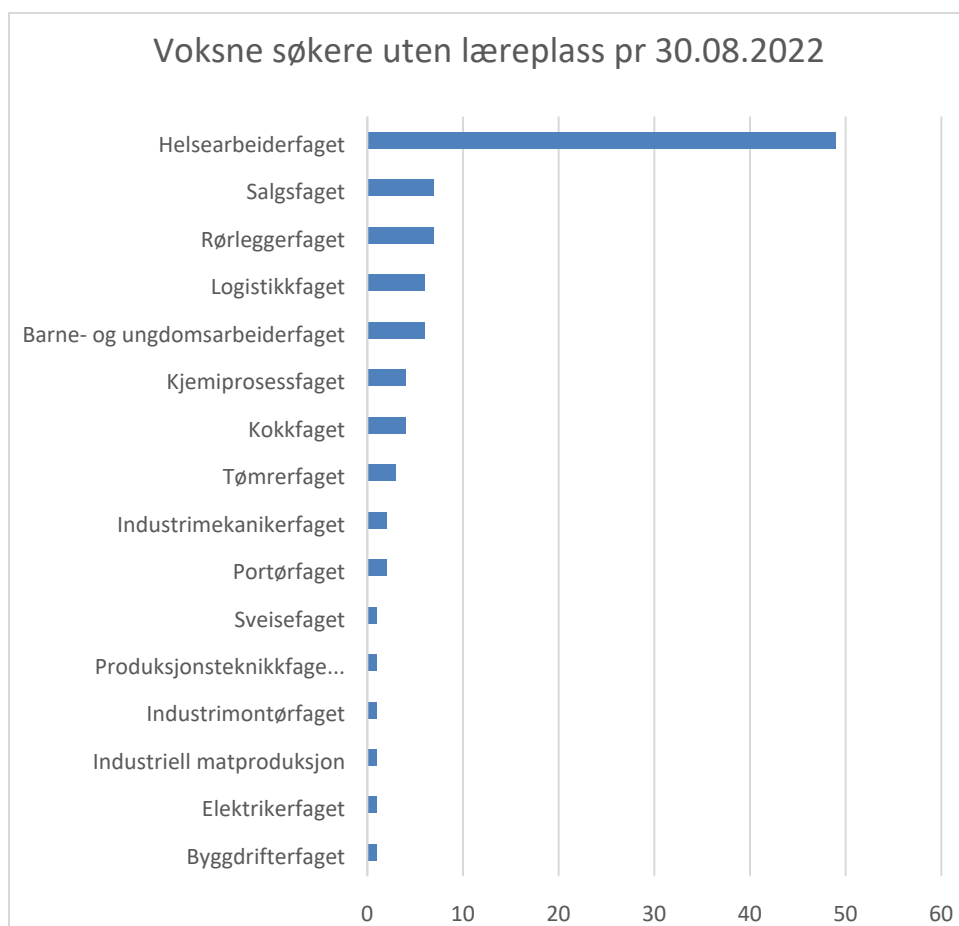
3.5 Voksnes veg til fag- og svennebrev

Det er fortsatt en utfordring for voksne å få læreplass. Oversikten i tabell 6 viser at det er 176 voksne med rett som har søkt læreplass i 2022. Dette er en liten nedgang fra 2021 da antallet var 195 søkere. Likevel en betydelig oppgang fra 2020 med 125 søkere. Som tidligere er det de som ønsker å bli helsefagarbeider som utgjør den absolutt største gruppen.

Voksne søkere til læreplass pr 1. mars	Antall 2020	Antall 2021	Antall 2022
Helsefagarbeider	52	86	94
Barne- og ungdomsarbeider	17	21	17
Logistikkoperatør	10	17	6
Industrimekaniker	7	13	8
Rørleggerfaget	0	10	12
Kokk	1	8	8
Kontor- og administrasjonsmedarbeider	3	6	5
Salgsmedarbeider	2	6	13
Fagoperatør i kjemisk prosessindustri	8	5	2
Tømrer	4	2	3
Byggdrifterfaget	0	2	1
Fagarbeider, industriell matproduksjon	1	2	1
Sveiser	1	2	2
Diverse andre fag med 1 søker	19	15	4
Totalt	125	195	176

Tabell 6: Søkere til læreplass med voksenrett og fullføringsrett pr. 1. mars

Pr 30. august 2022 var det 96 søkere til læreplass med voksen- eller fullføringsrett som ikke hadde fått lære. Dette utgjør i overkant av halvparten av søkerne. I oversikten i figur 4 kan man se at det er mange søkere til helsearbeiderfaget som ikke får læreplass. Dette selv om kommunene melder om stort behov for ansatte med denne kompetansen.

Figur 4: Antall voksne søkere som ikke har fått læreplass pr. 30.08.22

At voksne ikke får læreplass kan skyldes økonomi (lavere basistilskudd for lærlinger over 21 år), at bedriftene ønsker unge lærlinger, eller bedriftenes holdning til voksne generelt og minoritetsspråklige spesielt. Ifølge Utdanningsdirektoratet (Udir)⁵ får søkere med innvandrerbakgrunn i mindre grad lærekontrakt enn norske søkere. Udir sin analyse har søkelys på søkere med ungdomsrett og konkluderer med at innvandrerbakgrunn ser ut til å ha størst betydning i guttedominerte fag. Manglende språkkunnskaper og språkferdigheter trekkes ofte frem som en viktig årsak til at søkere med innvandrerbakgrunn ikke får læreplass, men rapporten fra Udir viser at det ingen tydelig forskjell mellom norskfødte ungdommer og de som har innvandret selv. Det kan ikke automatisk konkluderes med at disse funnene kan overføres til voksne, men det må utforskes videre om det er faktorer knyttet til søkerne eller til de

⁵ [Hvilken betydning har innvandrerbakgrunn for sjansene for å få læreplass? \(udir.no\)](https://udir.no/rapporter/hvilken-betydning-har-innvandrerbakgrunn-for-sjansene-for-a-fa-laereplass/)

potensielle lærebedriftene som bidrar til at så få voksne får lære plass. Økt kunnskap om dette vil bidra til at målrettede tiltak kan iverksettes.

De som ikke får lære plass tilbys Vg3 fagopplæring i skole. Mange takker imidlertid nei til tilbudet, og en del faller også fra underveis. Lære plass synes derfor å være den beste veg mot fullført yrkeskompetanse.

Bevisstheten om behovet for at flere voksne må ta fagbrev for å kunne dekke samfunnets behov for kompetanse er økende. Fylkeskommunen har igangsatt flere prosjekter sammen med NAV, bransjer og opplæringskontor for å utvikle opplæringstilbud som møter behovet og samtidig som de trygger de voksnes mulighet til å fullføre hele løpet. Rogaland fylkeskommune har fått tildelt statlig ekstratilskudd for 2022 *Tilskudd til kvalifisering og formidling til læreplasser i videregående skole*. En pott av disse midlene er fordelt til de videregående skolene til å følge opp elever, også voksne, som har et behov for det i overgangen mellom skole og lære plass. Det er også satt i gang et tiltak med språkstøtte for lærlinger som omtales seinere i saken. Fylkeskommunen vil fortsette arbeidet med å skaffe oss mer kunnskap om utfordringene og iverksette målrettede tiltak.

3.6 Tilskuddsmidler gir flere mulighet til å ta videregående opplæring

Stortinget har siden 2020 årlig bevilget tilskudd til fylkeskommunene til tiltak for at flere voksne uten fullført opplæring kan fullføre VGO. Midlene er oppfølging av Utdanningsløftet og en forskuttering av Meld. St. 21 (2020-2021) Fullføringsreformen og de foreslåtte endringene i ny opplæringslov redegjort for blant annet i FT-sak 69/2021 og OU-sak 3/2022. De viktigste endringene er:

- Utvide retten til VGO og gi alle elever rett inntil de har fullført og bestått VGO med studie- eller yrkeskompetanse
- Rett til yrkesfaglig rekvalifisering for de som tidligere har fullført med studie- eller yrkeskompetanse.
- Rett til å velge VGO spesielt organisert for voksne fra det året man fyller 19 år
- Rett til påbygg for de som har bestått fag- og yrkesopplæring
- Rett til individuell tilrettelegging og ulike tilretteleggingstiltak
- Rett til opplæringstilbud som fører fram til én av tre sluttkompetanser den voksne har søkt på

Tilskuddene har siden starten endret navn og fått utvidet målgruppe fra permitterte og ledige til også å gjelde sysselsatte med opplærings- eller omstillingsbehov. Fra 2022 innebærer tilskuddet at alle voksne uten rett til vgo skal kunne få mulighet til å oppnå yrkes- eller studiekompetanse. Personer mellom 19 og 25 år med fortsatt ungdomsrett er også i målgruppa dersom voksenopplæringskurs er det beste alternativet for å oppnå yrkes- eller studiekompetanse. I tillegg kommer tilskuddsmidler til yrkesfaglig rekvalifisering. I tabell 7 følger en samlet oversikt over tilskuddsmidlene (alle beløp i 1.000 kr.). Tilskuddet til fylkeskommunene er fordelt på bakgrunn av fylkenes andel av voksne med grunnskole som høyeste fullført utdanning.

Tilskudd	2020	2021	2022
Permitterte/ledige, sysselsatte	23 825	22 900	23 856
Yrkesfaglig rekvalifisering	-	4 300	10 694
Totalt	23 825	27 200	34 550

Tabell 7: Tilskuddsmidler VGO for voksne

Det samlede tilskuddet i 2021 utgjorde altså ca. 34,5 mill. kroner. Midler som ikke brukes kan overføres til påfølgende år. Videre følger en redegjørelse for noen av tiltakene som er iverksatt på grunnlag av tilskuddsmidlene.

Yrkesfaglig rekvalifisering

Fra januar 2022 har fylkeskommunen gitt tilbud til de som allerede har studie- eller yrkeskompetanse fra VGO om å ta et fagbrev. Målgruppen er personer med omstillingsbehov og ungdom som ikke er motivert for høyere utdanning. Tilbudet gis ikke innenfor Helse- og oppvekstfag da det er en utfordring å få læreplass til alle søkerne.

Kapasitetsøkning

Mange av de uten voksenrett har fått tilbud ved at fylkeskommunen har utvidet kapasiteten i de vanlige voksenopplæringskursene. I tillegg er kapasiteten innen VGO for voksne økt fra høsten 2020 i form av ekstra kurs og grupper for de som hadde brukt opp voksenretten, men ikke bestått alle fag. I tillegg er det satt i gang eksamensforberedende kurs for praksiskandidater i åtte ulike fag. Søkningen både til opplæring og kurs økte sterkt som følge av informasjonskampanjer og samarbeid med NAV Rogaland fra våren 2021.

Fra starten av tilskuddsperioden i 2020 til utgangen av 2021 kunne vi rapportere til HK-dir at 347 deltakere som ellers ikke hadde fått voksenrett hadde startet på fag, og at 265 personer hadde tatt eksamensforberedende kurs finansiert av tilskuddsmidlene. Ved utgangen av 2021 hadde over 550 søkere fått tilbud om å fullføre VGO for voksne på lik linje med de som har voksenrett etter opplæringsloven.

Det har også blitt satt opp andre læringsstøttene kurs og aktiviteter som skal bidra til at flere skal kunne fullføre og bestå. Eksempler på dette er forkurs som forbereder kandidatene på opplæringen eller støtter underveis, og intensivkurs som støtter kandidater som står i fare for å ikke bestå, eller som skal ta ny utsatt prøve eller privatisteksamen.

For å møte det økte antall søkere har det også vært nødvendig å øke kapasiteten innen søknadsbehandling, veiledning og kursadministrasjon. Totalt har det blitt opprettet 5 midlertidige stillinger i faggruppe voksenopplæring og ved VO-sentrene, i tillegg er det tilsatt en prosjektleder for å samordne tiltak innen VGO for voksne relatert til tilskuddsmidlene og overgangen til Fullføringsreform og ny opplæringslov.

Utvikling av nye tilbud

Siden starten av tilskuddsperioden har voksenopplæringen arbeidet sammen med VO-senterne for å få i gang flere opplæringstilbud, og fokuserer spesielt på fag vi ikke har fra før. Målet er å utvide tilbudet i samsvar med samfunnets behov for kompetanse, og utvidelsen skjer derfor i tett dialog med bransje og opplæringskontor. NAV er også en viktig aktør for å informere om tilbudet og rekruttere deltakere.

Fylkeskommunen tilbyr nå blant annet matrosfaget ved Karmsund vgs., og jobber med utvikling av et fireårig tilbud i Betong og mur ved Bryne vgs. tilpasset personer med innvandringsbakgrunn.

Fylkeskommunen har også gjennom tilskuddsordningen startet opp en pilot for modulbasert opplæring innen TIP og byggfag ved Åkrehamn vgs. Målgruppen er primært permitterte/arbeidsledige uten rett som ønsker fagbrev innen de aktuelle fagområdene, men også voksne med rett. Kurset skal kvalifiseres til læreplass eller til privatisteksamen for praksiskandidater. NAV bidrar med å velge ut kandidater, og bistår også med råd og veiledning til livsoppholdsytelser. Det foretas realkompetansevurderingen, og det gis modulbasert opplæring i programfagene på Vg1 og Vg2 i kombinasjon med praksis i bedrift. Det gis også sertifiseringskurs, og tilretteleggingstiltak som norskopplæring og arbeidslivskompetanse. Skolen har løpende inntak ut fra kandidaten sitt behov. Dette forsøket går parallelt med det nasjonale Modulforsøket MFY. Skolen har siden starten av prosjektet i november 2020 hatt 23 deltakere innenfor TIF og 10 deltakere innenfor Bygg- og anleggsteknikk. Det er løpende opptak til forsøket, og deltakerne går igjennom moduler i sitt tempo. Seks deltakere har fått læreplass så langt.

Språkstøtte for lærlinger

I samarbeid med seksjon for fag- og yrkesopplæring har voksenopplæringen utviklet og satt i gang prosjektet «Språkstøtte for lærlinger». En av årsakene til at dette ble satt i gang var at vi opplever at lærekontrakter ble hevet på bakgrunn av misforståelser og manglende språkferdigheter. Det har blitt tilsatt to språklærere i prosjektstilling skoleåret 2022/2023 hhv. på Bryne og Karmsund vgs. Disse skal følge opp inntil 10 lærlinger hver pr halvår. Oppfølgingen skal foregå i virksomhetene der også faglig leder eller instruktør deltar. På den måten vil både fylkeskommunen og virksomhetene få opparbeidet kompetanse på utvikling av språkferdigheter. Formålet med prosjektet er i tillegg til utvikling av språkferdigheter også å øke forståelse og kommunikasjon på arbeidsplassen, sikre progresjon i opplæringen, og ikke minst å støtte bedrifter til å senke terskelen for å ta inn lærlinger som har innvandringsbakgrunn. UiS har vist interesse for prosjektet, og har allerede deltatt i møter som har til hensikt å gjensidig utveksle erfaringer og forskning. Tilbudet er i første omgang gitt til virksomheter og opplæringskontor innenfor Bygg- og anleggsteknikk og Helse- og oppvekstfag.

3.7 Samarbeidet med NAV

Opplæringsavdelingen har samarbeidsavtale med NAV Rogaland som omhandler samarbeid om karriereveiledning, videregående opplæring for voksne, tiltak for lærlinger med motivasjonsvansker, og oppfølging av ungdommer med rett til

opplæring. Samarbeidet mellom RFK og NAV skal føre til at flere fullfører og består videregående opplæring. Gjennom samarbeidet mellom RFK og NAV skal det gis tilbud til personer som er arbeidssøker eller sykemeldt, og som har behov for opplæring eller karriereveiledning.

Fylkeskommunen ved opplæringsavdelingen har flere møtepunkter med NAV. I Partnerskap for livslang læring møter i tillegg til RFK og NAV også KS, LO og NHO. Seksjon for veiledning og livslang læring har månedlige møter med NAV Rogaland sine opplæringsrådgivere, og det er daglig kontakt mellom RFK og NAV sine rådgivere lokalt. I de månedlige møtene utveksles informasjon som har betydning for VGO for voksne, om arbeidsmarkedet og tiltak hos både fylkeskommunen og NAV. I tillegg samarbeides det om utvikling av nye tilbud og prosjekter, samt gjensidig opplæring på tvers av etatene. Samarbeidet om opplæringstilbud bygger blant annet på såkalt «offentlig til offentlig avtale». NAV kjøper også opplæring for enkelt deltakere uten voksenrett på fylkeskommunens kurs, men dette i mindre grad enn tidligere da fylkeskommunen har fått tilskuddsmidler til å tilby opplæring også til de uten rett.

Fra nasjonalt hold stimuleres det til samarbeid mellom fylkeskommuner og NAV gjennom ulike tilskudd og felles samlinger med erfaringsutveksling arrangert av HK-dir, AV-dir og IMDi.

3.8 Økonomi

I tabell 8 følger en oversikt over kostnadsutviklingen for VGO for voksne i perioden 2017-2021 og 2020-2021 (alle beløp i 1.000 kr.).

Regnskap	2017	2018	2019	2020	2021	Endring 2017-21	Endring 2020-21
Fellesutgifter	6 710	9 056	10 308	9 370	11 983	+ 69,7 %	+ 27,9 %
Realkompetanse- vurdering	353	467	408	⁶			
Opplæring	24 551	30 573	33 446	39 718	46 325	+88,7 %	+ 16,6 %
Sum	31 614	40 096	44 162	49 088	58 308	+ 84,4 %	+ 18,8 %

Tabell 8: Kostnadsutvikling VGO for voksne 2017-2021

⁶ For 2020 og 2021 er kostnadene til realkompetansevurdering inkludert i fellesutgifter.

Kostnadene til VGO for voksne har som tabellen viser økt betydelig i løpet av de siste fem årene. Kostnadene til opplæring øker som resultat av flere deltakere, men er også en konsekvens av at den enkelte deltaker trenger mer opplæring og tilrettelegging enn tidligere. Økte søkertall krever også mer ressurser til søknadsbehandling og veiledning, noe som er svært viktig for å kunne gi tilpasset opplæring fram mot ønsket sluttkompetanse.

Budsjettrammen til VGO for voksne i 2021 var 52,5 mill. kroner. Opplæringsaktivitet for de uten voksenrett er finansiert av tilskuddsmidler. Tilskuddsmidlene finansierer også en rekke andre tiltak beskrevet i denne saken. Kostnadene til disse tiltakene er prosjektført og derfor ikke inkludert i tallene overfor.

Tilskuddsmidlene og tiltakene er en forskuttering av Fullføringsreformen og endringene i ny opplæringslov, og det er fra statlig hold gitt lovnader om at midlene videreføres også i 2023. Fra 2024 må tiltak for å oppfylle de utvidede rettighetene regnes som en del av fylkeskommunens ordinære drift. Som vist i OU-sak 3/2022: *Dimensjonering av videregående opplæring av voksne i lys av Fullføringsreform og ny opplæringslov*, anslås det i framtiden mer enn en dobling av omfanget sammenliknet med omfanget før pandemien og reformen.

4. Fylkesdirektørens vurderinger

Forskutteringen av Fullføringsreformen og forslag til ny opplæringslov har ført til endringer i både bredden og omfanget av fylkeskommunens tilbud innen VGO for voksne. For å sikre at fylkeskommunen er rigget for disse endringene, er det satt i gang en organisasjonsutviklingsprosess (OU-prosess) innen VGO for voksne. I OU-prosessen jobbes det med tiltak som kan svare på både utfordringer man har sett over tid og de om er knyttet til fremtidig omstilling og endringer oppgaver i rammevilkår. Områdene det jobbes med er:

- Dimensjonering
- Måten vi jobber på (rutiner)
- Organisering
- Ressurser
- Statistikk/grunnlagstall
- Innføring av VIS voksenmodul

Fylkesopplæringssjefen har også, med blant annet med bakgrunn i endringene innen VGO for voksne, gjennomført en justering av organiseringen i opplæringsavdelingen. Etter denne justeringen vil faggruppe voksenopplæring ha tilhørighet i seksjon for dimensjonering og inntak. Seksjonen vil ha hovedansvaret for all dimensjonering av VGO, både for ungdom og voksne.

Implementering av Fullføringsreformen og ny opplæringslov, og overgangen fra prosjekt finansiert av tilskuddsmidler til drift basert på varig og stabil finansiering, utfordrer fylkeskommunen til å jobbe enda mer planmessig og langsiktig innenfor et område som i framtiden vil utgjøre en større og viktigere del av fylkeskommunens tilbud. I dette arbeidet vil fylkesdirektøren ha fokus på følgende tre hovedområder:

1. Informasjon, motivasjon og veiledning
2. Utvide bredden i opplæringstilbudet i tråd med samfunnets behov
3. Tilpasset og tilrettelagt opplæring

Kort om tiltak det vil jobbes videre med innenfor de ulike områdene.

1. Informasjon, motivasjon og veiledning

Fokus på aktivitetene i forkant av innsøking og opplæring. Informasjon om rettigheter og muligheter må styrkes. Det samme gjelder tiltak for å motivere de som i dag står uten fullført VGO og/eller utenfor arbeidsmarkedet til å delta. Veilederrollen ved VO-sentrene må videreutvikles, og Karrieresenter Rogaland sin rolle må tydeliggjøres. Samarbeidsaktører som NAV, LO, NHO og KS vil være viktige for å nå fram til målgruppene, og samarbeidet mellom voksenopplæringen og oppfølgingstjenesten må styrkes for å nå de unge voksne.

2. Utvide bredden i opplæringstilbudet i tråd med samfunnets behov

Utvide med opplæringstilbud i nye fagområder i tett samarbeid med bransjer, opplæringskontor, kommunene og NAV. VO-sentrenes rolle må styrkes, og de må få rammevilkår som setter de i stand til å ta denne rollen. Dimensjonering av opplæringstilbud for ungdom og voksne må sees i en sammenheng for dekke både privat og offentlig arbeidsliv sitt behov for kompetanse.

3. Fleksibel og tilrettelagt opplæring

Timetall utvides der det er behov basert på deltakernes grunnlag og utfordringer. Tilrettelegging for minoritetsspråklige deltakerne styrkes, også i læretiden. Tilrettelegging i skolen må utvides for at de voksne skal bli bedre kvalifisert til neste steg. Voksne må få mulighet til opplæring i bedrift på lik linje med ungdom for å kunne fullføre med fagbrev.

Når det nasjonale Modulforsøket MFY i regi av HK-dir blir vedtatt nasjonalt, vil dette medføre gradvis omlegging av enkelte tilbud. Piloten i TIF og BA ved Åkrehamn vgs. kan da erstattes av nasjonal modell dersom det kommer modulstrukturerte læreplaner i tilsvarende fag.

Utviklingen av tilbudet til de voksne må ses i lys av fylkeskommunens regionale samfunnsutviklerrolle. Det må derfor være en tett kobling til arbeidet med regional kompetanseplan. Utfordringene som er berørt i denne saken må utdypes i et oppdatert kunnskapsgrunnlag for Rogaland og bli tema for kompetanseforumet som er etablert i forbindelse med planarbeidet. I det videre arbeid med plantemaene som ble vedtatt av FU i juni 2022 (PS 117/2022) er fylkeskommunens tilbud innen VGO for voksne en viktig del av løsningen.

Med tilskuddsmidlene kombinert med den fylkeskommunale finansieringen kan fylkeskommunen nå gi opplæringstilbud både til de som har voksenrett etter opplæringsloven, samt de som ikke har voksenrett, men som ikke har fullført og bestått videregående opplæring.

Foruten opplæringsaktivitet, er det også behov for å finansiere veiledning, administrasjon, leie av lokaler, utstyr og renhold. Det er gitt signaler om at tilskuddsordningene vil bli videreført fram mot en fast styrking av overføringen til fylkeskommunene når ny opplæringslov trer i kraft høsten 2024. I forbindelse med økonomiplan for 2024 må det utarbeides en plan for varig og stabil finansiering av VGO for voksne for å sikre at settes av en tilstrekkelig ramme til å møte de økte rettighetene og finansiere det økte omfanget. Fylkesdirektøren legger til grunn en forventning om at reformen blir fullfinansiert når fylkeskommunen dimensjoner opplæringen ut fra lovpålagte tjenestandarder. Foreløpig beregninger av omfanget kan tyde på at det kreves en ramme som overskrider summen av dagens budsjettamme og tilskuddsmidlene.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.